

ESTO - 80
LIIKUMISLAVASTUSEL
ESINEVAD RAHVATANTSUD

LIIKUMISLAVASTUSE RAAMKAVA

Muudatusi võib tulla.

ESIMINE OSA

1: Avatseremoonia	13min
2: Võiml. Liikumiskool	10
3: Rahvat. Eur. Aust.	8
4: Võiml. Lindid	10
5: Võiml. Lapsed	5
6: Koorilaul	3
7: Rahvat. Põhja Am.	8
8: Tuljak. Köik	6
9: Paus	15-30
10: <u>TEINE OSA</u>	
11: Võiml. Sallid	4
12: Rahvat. Lapsed	6
13: Rahvat. Köik	10
14: Võiml. Pallid	10
15: Koorilaul	3
16: Finaal	10-12

EUROOPA

AUSTRAALIA

KAVA

21. KOLMÕGESKI KAARASSIM

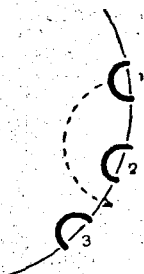
Rühmatants Setust

Demonstreerisid mitme küla naised Setus (Räpina rajoon) — H. Tampere

Taktimõõt $\frac{2}{4}$.

Osavõtjaid: Kolm tüdrukut või siis kaks tüdrukut ja üks poiss.

Algasend: Tantsijad asuvad ringjoonel kõrvuti, esipoolega ringi keskmise poole. Keskmisest tantsijast paremal olev tüdruk on nr. 1, keskelolev tantsija ise nr. 2 ja vasakpoolne nr. 3 (joonis 85).

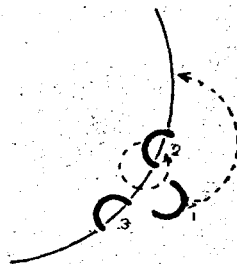

Joonis 85.

Lähteasend: Tantsijad ühendavad üksteisega käed rippuvalt pihkseongus ja teevad veerandringilise pöörde paremale. Otsmistel tantsijatel on välimine käsi puusal.

A-osa (taktid 1—8). Alustades parema jalaga, liiguvad tantsijad 32 lühikese ja kerge jooksusammuga mööda ringjoont vastupäeva (taktid 1—8, igal taktil neli jooksusammu). Eelviimase sammuga lõpetatakse jooks ja tantsijad, jäädes paigale, sooritavad pöörde ringi keskmise poole.

B-osa (taktid 9—16). Teine ja kolmas tantsija, jätkates jooksusamme paigal, moodustavad värava (tõstavad ühendatud käed üles). Esimene tantsija, alustades parema jalaga, jookseb kaheksa lühikese sammuga (taktid 9—10) teise tantsija eest mööda minnes teise ja kolmanda tantsija vahel oleva värava alla (joonis 85). Seejuures tõmbab ta kaasa oma vasakpoolse tantsija. Jätkates värava alt vastupäeva kaares edasiliikumist, tuleb esimene tantsija kaheksa jooksusammuga (taktid 11—12) oma kohale tagasi, tõmmates värava alt läbi ka teise tantsija (joonised 86 ja 87). Kogu selle liikumise juures sooritab kolmas tantsija jooksusamme paigal.

Joonis 86.

Kaheteistkümnenda taktil lõppedes on tantsijad jälle B-osa lähteasendis (joonis 85).

Eelnenud tegevust korratakse, kuid selle erinevusega, et nüüd moodustavad

Joonis 87.

värava esimene ja teine tantsija. Värava läbib esimesena kolmas tantsija, kes tõmbab endaga kaasa ka teise tantsija (taktid 13—16).

Märkus: „Kolmõgeski kaarassimi“ olevat tantsitud ka kergete, ja nõtkuvate kõnnisammudega.

Samad tantsijad, kellelt tants on üles kirjutatud, esitasid teisel korral tantsu alguse erinevalt:

Lähteasendis moodustati kolmnurk ilma käsi ühendamata. I tuuris sooritati kaks aeglast ja kolm kiiret käärhüpet (nli nagu „Kaera-Jaani“ tantsimisel).

Kolmegeeski Kaarassim

Setu(Tampere)

Tants on tegelikult ühetuuriline. Esinemisel tantsime seda viis korda väikse erinevusega igas tuuris.

- 1A Jookseme 32 väikse jooksusammuga suures ringis päripäeva, kõik kättest kinni hoides.
- 1B Seisma jäädes oleme esipoollega ringi keskme suunas. Käed lastakse nii, et ainult kolmikud on ühendatud pihkseongus. Parempoolne tüdruk jookseb 8 sammuga ümber keskmise ja vaskpoose tüdruku vahelt läbi (moodustavad värava) selle järgi kohe vasakpoolne tüdruk keskmise ja parempoosse vahelt läbi. Tegevust korratakse üks kord.
- 2A Kolmikud moodustavad väiksed ringid ja jooksevad 32 sammu.
- 2B Sama kui 1B
- 3A Keskmise tüdruk jääb seljaga väljapoole, äärmised sissepoole moodustades kolmnurga ja tantsivad 8 takti jooksul Kaera Jaani sammu
- 3B Sama kui 1B
- 4A Sama kui 1A
- 4B Sama kui 1B
- 5A Sama kui 2A
- 5B Sama kui 1B

Kolmõgeski kaarassim

Lõõtspillil S. Kann, Setus (Räpina rajoon) — H. Tampere

MM $\text{♩} = 110$

Klaverile sdn. H. Kõrvits

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16

f *mf* *mf*

Paaristants ringis. Paarilised asuvad käed kättes ringjoonel rinnati.

A₁. Paarilised liiguvad 4 kõrvalsammuga ringi keskme poole. Kõrvalsammu juures toimub väljaastumine hooga ja põlvest kõrge jalatõstmisega, kusjuures keha raskus viiakse hooga üle samale jalale, nii et sünnib tugev kehakallutus liikumise suunas; teine jalg tuuakse juurde lohistamisi ja viiakse raskus sellele üle kehakallutusega (eelmisele vastupidises suunas). Kogu tuuri kestel on poisil pea viltu paremale ja tüdrukul vasakule poole, poisil keel vasakust ja tüdrukul paremast suunurgast väljas.

A₂. Paarilised liiguvad samasuguste kõrvalsammudega endisele kohale tagasi, kusjuures pea on viltu teisele poole ja keel teisest suunurgast väljas.

B 5—6. Paarilised tõusevad päkkseisu («kikivarvule») ja liiguvad 6 külghüppega (ummisjalu) ringi keskme poole.

7—8. Paarilised jäävad seisma veidi harkis jalgadega ja käänavad 6 korda tagumikke vahelduvalt ühele ja teisele poole, esimest korda käänates ringi keskme poole.

9—11. Nagu A₂, kuid kohale minnakse 3 kõrvalsammuga.

Märkus. Tants on koomilise iseloomuga, seetõttu tehakse liigutused suure liialdusega. — Tantsu viisil on lauldud:

A. Kivikasukas, kivikasukas,
kova, kova.

B. Jüri-Antsu Madli, tomp-tomp-tomp.

Ai trabuteri, ai trabuteri,
Silgu-Jaani poissi, kova, kova.

Põldmäe—Tampere VER, lk. 152 jj. / EÜS VII 598/9
(1) ja 597 (1) / Kuusalu, Kolga v., Leesi k. — G. Vilberg / tants:
Jaagup Ratsov, viis: Eduard Aaman, 26-a., mängitud viiulil
(1910).

Kivikasukas

Tantsuviis Kuusalu khk. (Loksa rajoon)

MM $\text{♩} = 96$

Klaverile sdn. H. Kõrvits

The musical score is written for piano (klaverile) and consists of 32 measures, divided into three sections:

- Section I:** Measures 1-8. Tempo: MM $\text{♩} = 96$. The key signature is one sharp (F#). The melody is in the right hand, and the bass line is in the left hand. Dynamic markings include *mf* and *f*.
- Section II:** Measures 9-16. Tempo: MM $\text{♩} = 138$. The key signature is one sharp (F#). The melody is in the right hand, and the bass line is in the left hand. Dynamic markings include *mf* and *f*.
- Section III:** Measures 17-32. The key signature is one sharp (F#). The melody is in the right hand, and the bass line is in the left hand. Dynamic markings include *mf* and *f*.

47. KOIGI POLKA

Segapaaristants Koigi-Silmsist

J. Grünthal, pärit Koigi-Silmsist (Paide rajoon) — S. Kanter ja K. Uksine
Täiendavalt J. Grünthalilt Tallinnas, U. Toomi ja K. Uksine

Taktimõõt $\frac{2}{4}$.

Osavõtjad: Vaba arv segapaare.

Algasend: Paarilised kodarjoneel kõrvuti.

Lähteasend: Paarilised, jäädes kodarjoneel kõrvuti, võtavad sisemiste kätega käevangu. Välimised käed on vabalt all.

I tuuri A-osa (taktid 1—8). Alustades välimise jalaga, sooritatakse kolm kiiret rõhksammu paigal. Rõhksammud sooritatakse esimese takti I, II ja III kuueteistkümnendikul, IV kuueteistkümnendikul seistakse tegevuseta. Järgnevalt, esimese takti III ja IV osal (kaheksandikul), sooritatakse välimisel jalal kaks paigalhüpakut varvasseisus. Järgmisest taktist alates liigutakse kuue eesti polka sammuga (sammu kirjeldus lk. 18) mööda ringjoont vastupäeva (taktid 2—7). Kaheksandal taktil sooritatakse sisemise ja-

laga alustades kolm kiiret rõhksammu paigal ja seejärel kaks hüpakut sisemisel jalal.

I tuuri B-osa (teist korda taktid 1—8). Alustades välimise jalaga, liiguvad paarilised seitsme eesti polka sammuga tagaspidi (selg ees) mööda ringjoont päripäeva (taktid 1—7). Kaheksandal taktil sooritavad paarilised jälle kolm rõhksammu ja kaks hüpakut. Hüpakutega pöörduvad paarilised kodarjoneel rinnati ja võtavad valsivõtte.

Kogu I tuuri liikumise kestel on ülakeha pingevaba. Paarilised pöörduvad välimise jala sammu puhul veidi sisemise külje suunas (joonis 169) ja sisemise jala sammu puhul välimise külje suunas. Pöördumisel sissepoole on paariliste vaade suunatud teineteisele. Välimised käed pendeldavad vabalt kaasa.

II tuuri A-osa (taktid 9—16). Alustades välimise jalaga, sooritatakse kolm

kiiret rõhksammu paigal (takt 9, I, II ja III kuueteistkümnendik). Järgnevalt tehakse välimisel jalal kaks hüpakut, pöörduades seejuures pool ringi päripäeva (takt 9, III ja IV osa). Kümnen-dal taktil korratakse eelnenud takti tegevust, kuid alustatakse sisemise jalaga. 11. takti kestel pöörduakse ühe eesti polka sammuga pool ringi päripäeva, liikudes seejuures mööda ringjoont vastupäeva. Järgmisel taktil (takt 12) sooritatakse sisemise jalaga alustades jälle kolm kiiret rõhksammu ja pöörduakse kahe hüpakuga pool ringi päripäeva. Ulejäanud nelja takti (taktid 13—16) kestel tantsitakse eesti polkat, pöörduades iga takti kestel pool ringi päripäeva ja liikudes seejuures mööda ringjoont vastupäeva.

II tuuri B-osa (teist korda taktid 9—16). Sama, mis II tuuri A-osa, ainult pöörelda tuleb tagurpidi — iga takti kestel pöörduakse pool ringi vastupäeva, kuna mööda ringjoont liigutakse endiselt vastupäeva.

Märkus: Tantsu omapäraks on hüpakud varvasseisus ja rõhksammud, mida tuleb sooritada täistallal.

Joonis 169.

Koigi polka

Viiulil J. Grünthal (pärit Koigi-Silmsist) — U. Toomi

MM $\text{♩} = 76$

Klaverile sdn. H. Kõrvits

I-A.B

II-A.B

1. 2.

Tants on üles kirjutatud Kuusalu khk. (Loksa rajoon) ja redigeeritud
A. Raudkatsi poolt

Taktimõõt $\frac{3}{4}$.

Osavõtjaid: Paarisarv segapaare, sobiv arv kuus paari. Iga paar on varustatud tantsu jaoks ühe taskurätiga.

Algasend: Paarilised asuvad kodarjoonel kõrvuti. Paarid nr. 1 ja nr. 2 ringjoonel vaheldumisi, kõik esipoolega vastupäeva.

Joonis 203.

Lähteasend: Paari nr. 1 paarilised sooritavad pooleringilise pöörde sissepoole, jäädes paariga nr. 2 ringjoonel rinnati (joonis 203). Paarilised ühendavad taskuräti kaudu oma sisemised käed (kumbki hoiab räti otsast kinni) ja tõstavad need õlajoonel kõrgusele. Välimised käed asetatakse puusale.

A-osa (taktid 1—12). Kõik alustavad valsisammudega liikumist. Paari nr. 1 tantsijad tõstavad ühendatud käed üles väravaks ja, alustades välimise jalaga, liiguvad mööda ringjoont päripäeva. Paari nr. 2 tantsijad alustavad valsisammu sisemise jalaga ja, painutades ülakeha veidi ette, läbivad esimese takti kestel vastutuleva paari nr. 1 poolt moodustatud värava (joonised 203 ja 204). Teisel taktil teeb värava paar nr. 2 ja sellest poeb läbi paar nr. 1. Nii kestab see vaheldumisi kuni A-osa lõpuni. Kuuepaarilise rühma juures jõuavad 12. takti lõpuks kõik oma endisele kohale tagasi. Suurema või väiksema arvu paaride juures jäädakse mujale.

Osa lõppedes pöörduvad paarilised kodarjoonel rinnati ja võtavad valsivõtte. Paari nr. 2 tantsijad võtavad räti teise kätte, sest valsivõtte juures peab rätt olema poisi vasakus ja tüdruku paremas peos.

B-osa (kaks korda taktid 13—20). Alustades välimise jalaga, tantsivad paarid kahe takti kestel valssi, pöördues ühe ringi päripäeva ja liikudes seejuures mööda ringjoont vastupäeva (taktid 13—14). Nüüd vallandatakse sisemised käed, asetatakse need puusale ja, tõstes rätiga ühendatud välimised käed üles pea kõrgusele, pöörduvad kumbki paariline räti alt läbi minnes kahe valsisammuga ühe ringi väljapoole (joonis 205) (taktid 15—16). Käte all pöördumisel liigutakse ühtlasi mööda ringjoont edasi endises suunas.

Järgnevalt võetakse uuesti valsivõtte ja korratakse eelnenud nelja takti tegevust veel kolm korda (taktid 17—20 ja teist korda 13—20).

Osa lõppedes asuvad tantsijad kas tantsu lähteasendisse (paarid pöörduvad rinnati) või tantsu lõpetamisel tantsu algasendisse (paarilised kodarjoonel kõrvuti).

Joonis 204.

Joonis 205.

Räditants

Torupillil J. Ratsov, Kuusalu khk. (Loksa rajoon) — A. Raudkats

MM $\text{♩} = 152$

Klaverile sdn. L. Tauts

The musical score is written for piano in G major, 2/4 time, with a tempo of MM 152. It consists of 20 measures, divided into two systems of two staves each. The first system contains measures 1-10, and the second system contains measures 11-20. Measure 13 is marked with a 'B' and a repeat sign. The right hand (treble clef) features a melody with eighth and sixteenth notes, while the left hand (bass clef) provides a harmonic accompaniment with chords and single notes. The piece ends with a double bar line in measure 20.

29. RAKSI-JAAK

Rühmatants Saaremaalt

I ja II tuur on üles kirjutatud Saaremaal (Kingissepa rajoon), III ja IV tuur on seatud Robert Roodi poolt Tallinnas

Taktimõõt $\frac{2}{4}$.

Osavõtjaid: Kaks tüdrukut ja üks poiss.

Lähteasend: Tantsijad asuvad ühel sirgjoonel, poiss tüdrukute vahel, kõik esipoollega pealtvaatajate poole. Poiss ühendab oma vasaku käe pihkseongus vasakpoolse tüdruku parema käega ja parema käe parempoolse tüdruku vasaku käega. Ühendatud käed tõstetakse olajoonel kõrgusele. Tüdrukute välimised käed on vabalt all, vaade on suunatud poisile.

I tuuri A-osa (taktid 1—8). Tantsijad astuvad esimese takti I osal vasaku jalaga sammu vasakule. Kandes keharaaskuse vasakule jalale, toovad nad takti III osal parema jala veidi rõhutatult vasaku kõrvale, sooritades see-

juures tugijala põlvest väikese alla-üles kiikumise. Järgmisel taktil (takt 2) sooritatakse parema jalaga külg-samm paremale. Ulalkirjeldatud tegevust korratakse (taktid 3—4). Külg-sammude sooritamisel on tüdrukute vaade suunatud pidevalt poisile. Poiss vaatab vasakule liikudes vasakpoolse tüdruku, paremale liikudes aga parempoolse tüdruku otsa.

Alustades vasaku jalaga, liiguvad tantsijad kolme kõnnisammuga otse pealtvaatajate poole (taktid 5—6). Kõnnil on keha painutatud veidi ette. Pärast kolmandat sammu (kuuenda takti III osal) sooritatakse sirutatud parema jalaga luiskheide ette-üles (luiskheide kirjeldus lk. 17). Seejuures kallutatakse ülakeha taha ja tõustakse tugi-

Joonis 112.

jalal varvasseisu (joonis 112). Nüüd taganevad tantsijad kolme kõnni- ja ühe lõppsammuga oma kohale. Taganemist alustatakse parema jalaga (taktid 7—8).

I tuuri B-osa (taktid 9—16). Alustades vasaku jalaga, liiguvad kõik nelja hüpleva polka põhisammuga, mida käesolevas kirjelduses nimetatakse polkasammuks (sammu kirjeldus lk. 19) otse

Joonis 113.

Joonis 114.

pealtvaatajate poole (taktid 9—12). Seejärel minnakse nelja polkasammuga tagasi (taktid 13—16). Vasaku jalaga polkasammu alustades vaatab poiss vasakpoolse tüdruku poole ja parema jalaga alustades parempoolse tüdruku poole.

II tuuri A-osa (taktid 1—8). Samas I tuuri A-osa.

II tuuri B-osa (taktid 9—16). Alustades vasaku jalaga, liiguvad kõik polkasammudega järgmiselt: poisist vasakul olev tüdruk läheb kahe polkasammuga päripäeva ja moodustab poisi ning enda vahel ühendatud kätest värava; poisist paremal olev tüdruk aga liigub vastupäeva, läbib kahe polkasammuga värava ja tõmbab poisi endaga kaasa (taktid 9—10) (joonis 113). Tüdrukud, jätkates liikumist samas suunas, kohtuvad uuesti. Nüüd moodustavad värava poiss ja parempoolne tüdruk. Selle läbib kahe polkasammuga vasakpoolne tüdruk, kes tõmbab endaga kaasa ka poisi (taktid 11—12). Selle tegevuse lõppedes on tantsijad jõudnud tantsu lähteasendisse.

Ulalkirjeldatud tegevust korratakse (taktid 13—18).

III tuuri A-osa (taktid 1—8). Samas I tuuri A-osa.

III tuuri B-osa (taktid 9—16). Alustades välimise jalaga (vasakpoolne tüdruk vasakuga, parempoolne paremaga), liiguvad tüdrukud ühe polkasammuga poisi ette, esipoolega poisi poole (takt 9) (joonis 114). Poiss, alustades vasaku jalaga, sooritab samaaegselt polkasammu paigal. Seejärel ühendavad tüdrukud teineteisega vabakäed rippuvalt pihkseongus, ja taganevad kolme polkasammuga pealtvaatajate poole. Taganemisel tõmmatakse endaga kaasa ka poiss (taktid 10—12) (joonis 114).

Nüüd jäävad tantsijad paigale. Poiss tõstab oma mõlemad tüdrukutega ühendatud käed üles, kuna tüdrukud vabastavad omavahel ühendatud välimised käed ja jätavad need vabalt alla. Seejärel sooritavad tüdrukud ülestõstetud käte all ühe polkasammuga üheringilise pöörde, parempoolne tüdruk vastupäeva, vasakpoolne päripäeva (takt 13). Uheaegselt pöördedega liiguvad tüdrukud külgsuunas nii, et pöörde lõppedes asuvad tantsijad ühel sirgjoonel, kõik esipoolega pealtvaatajate poole. Poiss aga sooritab samal ajal polkasammu paigal. Järgnevalt taganevad tantsijad kahe polkasammuga (taktid 14—15). Seejärel tõstetakse ühendatud käed üles,

Joonis 115.

poiss sooritab polkasammu paigal, parempoolne tüdruk teeb ühe polkasammuga üheringilise pöörde vastupäeva, vasakpoolne aga päripäeva. Tuuri lõppedes jäädakse tantsu lähteasendisse.

IV tuuri A-osa (taktid 1—8). Sama, mis I tuuri A-osa.

IV tuuri B-osa (taktid 9—16). Tüdrukud, alustades vasaku jalaga ja tõstes üles välimise käe (parempoolne

Joonis 116.

tüdruk parema, vasakpoolne vasaku), sooritavad ühe polkasammuga paigal üheringilise pöörde, parempoolne tüdruk vastupäeva, vasakpoolne päripäeva (takt 9). Seejärel jäädakse poisi kõrvale nii, et poisiga ühendatud käsi asetseb peaaegu tüdruku välimise külje kaenla all. Pöörde lõppedes langetavad tüdrukud oma vabakäe (joonis 115). Poiss, alustades vasaku jalaga, sooritab tüdrukute pöördumise ajal ühe polkasammu paigal. Järgnevalt liiguvad tantsijad kolme polkasammuga otse pealtvaatajate poole (taktid 10—12). Nüüd jäävad tantsijad paigale. Tüdrukud, tõstes üles oma välimise käe, sooritavad järgneva takti (takt 13) kestel ühe polkasammuga paigal üheringilise pöörde (parempoolne tüdruk päripäeva, vasakpoolne vastupäeva). Seejärel langetavad nad oma välimise käe ja tantsijad jäävad esipoolega pealtvaatajate poole.

Järgnevalt taganevad kõik kahe polkasammuga oma endisele kohale (taktid 14—15). Viimasel taktil (takt 16) tõstab poiss oma mõlemad tüdrukutega ühendatud käed üles ja tüdrukud teevad üheringilise pöörde ülestõstetud käte all (vasakpoolne tüdruk päripäeva, parempoolne vastupäeva). Poiss aga sooritab samaaegselt polkasammu paigal.

Märkus: Rahvapärast tuntakse „Raksi-Jaaku“ ainult kahetuurilisena ja järgmise liikumisega: taktides 1—4 tehtava külgsammu juures ei tooda teist jalga tugijala kõrvale, vaid sooritatakse sellega kandastak eest risti üle tugijala (joonis 116). Samuti sooritatakse kuuenda takti III osal luiskheite asemel kandastak parema jalaga otse ette.

Muus osas ühtub rahvapärane vorm ülalkirjeldatud esimese kahe tuuriga.

Raksi-Jaak

A. Vedro

Klaverile sdn. L. Tauts

MM $\text{♩} = 112$

1 2 3 4

5 6 7 8

9 10 11 12

13 14 15 16

Viiulimängija Adamberg ja torupillimees Adamson mõlemad pärit Vändra khk.
(Vändra rajoon) — U. Toomi

Taktimõõt $\frac{3}{4}$.

Osavõtjaid: Vaba arv segapaare.

Algasend: Paarilised kodarjoneel kõrvuti.

Lähteasend: Paarilised pöörduvad kodarjoneel rinnati ja võtavad valsivõtte.

A-osa (kaks korda taktid 1—8). Alustades välimise jalaga, pöörduvad paarid paigal kolme sammuga pool ringi päripäeva (takt 1). Sammud sooritatakse tervel tallal koos kehakallutusega väljaste suunas. Nüüd tõstetakse sisemine jalg (poiss parema, tüdruk vasaku) kõrvale-üles, ja sooritatakse välimisel jalal (poiss vasakul, tüdruk paremal)

kolm külghüpakut mööda ringjoont vastupäeva (takt 2). Külghüpakute juures on keha kallutatud tugijala poole, pea pööratud liikumissuunda ning viidud veidi kuklasse. Vaade on suunatud ette. Järgnevalt pöördatakse paigal kolme sammuga jälle pool ringi päripäeva (takt 3). Sirutades nüüd ette välimise jala, liigutakse kolme külghüpakuga sisemisel jalal mööda ringjoont vastupäeva (takt 4) (joonis 236).

Ülalkirjeldatud tegevust korratakse veel kolm korda (taktid 5—8 ja teist korda 1—8). A-osa viimasel taktil ei tee paarilised enam külghüpakuid, vaid jäävad valsivõttes kodarjoneel kõrvuti ja sooritavad kaks rõhksammu paigal (takt 8 — I ja II osa). Rõhksammude juures sirutatakse ülakeha ja paarilised vaatavad teineteisele otsa, pöörates seejuures välimisi külgi veidi väljapoole.

B-osa (kaks korda taktid 9—16). Alustades välimise jalaga ja painutades ülakeha veidi ette, liiguvad paarilised kahe kerge jooksusammuga mööda ringjoont vastupäeva (takt 9 — I ja II osa). Sama takti III osal tehakse sisemisel jalal väike hüpak endises suunas ja, sirutades end, tõstetakse välimine jalg põlvest kõverdatult ette-üles nii, et tõstetava jala säär on tugijalaga rööbiti (joonis 237). Jooksul on paariliste vaade suunatud ette-maha, hüppe juures aga pööratakse pead ja vaadatakse teineteisele. Kümnendal taktil korratakse üheksanda takti tegevust (joostakse kaks sammu ja sooritatakse hüpak).

Järgnevalt joostakse viis sammu ja tehakse siis hüpak välimisel jalal, tõstes seejuures ette põlvest kõverdatud sisemise jala (taktid 11—12, kummagi takti igal osal üks jooksusamm, 12. takti III osal hüpak).

Korratakse B-osa taktide 9—10 tegevust, kuid selle erinevusega, et nüüd alustatakse jooksu sisemise jalaga ja hüpatakse välimisel (taktid 13—14). Järgnevalt pöördatakse paigal kolme sammuga üks ring päripäeva (takt 15) ja, jõudes tantsu lähteasendisse, tehakse kaks rõhksammu paigal (takt 16 — I ja II osa). Rõhksammude juures sirutavad paarilised ülakeha ja vaatavad teineteisele otsa, pöörates seejuures välimisi külgi veidi väljapoole.

B-osa tegevust korratakse (teist korda taktid 9—16).

Joonis 236.

Joonis 237.

Vändra polka

Kandlel „Kandle Juss“, Tallinn — U. Toomi

MM $\text{♩} = 112$

Klaverile sdn. E. Aarne

The musical score for "Vändra polka" is written in 2/4 time with a key signature of one sharp (F#). The tempo is marked as MM $\text{♩} = 112$. The score is divided into measures 1 through 16. Measures 1-4 are marked with a '1' above the staff. Measures 5-8 are marked with a '2' above the staff. Measures 9-12 are marked with a '3' above the staff. Measures 13-16 are marked with a '4' above the staff. Measure 8 includes a first and second ending bracket. Measure 9 is the start of section B. The piece concludes with a double bar line at measure 16.

PÕHJA AMEERIKA
TANTSIJAD

KAVA: TOOMAS METSALA

TULJAK

+
ERI LIIKUMINE
TULJAKU MOTIIVIDEL

Tantsu seadnud A. Raudkats Tallinn. Orkestri ja segakoori saatele kohandanud
(V tuuri C-osa seadnud) U. Toomi, 1949. a. Tallinn.

Taktimõõt $2/4$.

Osavõtjaid: Vaba arv segapaare.

Algasend: Paarilised kodarjoneel kõrvuti.

Lähteasend: Paarilised asuvad ringjoonele järjestikku. Tüdruk on poisi ees, mõlemad esipoolega vastupäeva. Tüdrukul käed puusal, poisil vaheliti rinnal (joonis 219).

Märkus. Kogu tants, välja arvatud ainult V tuuri A- ja B-osa, sooritatakse hüpleva polka sammuga (sammu kirjeldus lk. 19). Alljärgnevas kirjelduses nimetatakse hüpleva polka sammu lihtsalt polkasammuks.

I tuuri A-osa (taktid 1—8). Paarilised liiguvad seitsme polkasammuga mööda ringjoont vastupäeva. Polkasammu algab tüdruk parema jalaga, poiss vasakuga. Edasiliikumisel pöörab tüdruk parema jala sammu juures ülakeha vasakule, vaadates üle vasaku õla taha poisi poole (joonis 219), ja vasaku jala sammu juures paremale, vaadates üle parema õla. Poiss kallutab vasaku jala sammu juures pea vasakule, parema jala sammu juures paremale, ja püüab tüdrukule silma vaadata. A-osa viimase taktil kestel sooritab tüdruk pooleringilise pöörde paremale ja jääb taktil lõppedes esipoolega poisi poole. Poiss teeb samaaegselt polkasammu paigal. Taktil lõppedes asetab poiss käed puusale.

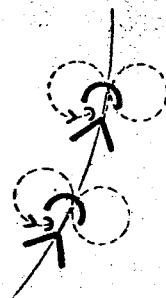
I tuuri B-osa (taktid 9—16). Poiss, alustades vasaku jalaga, liigub seitsme polkasammuga mööda ringjoont vastupäeva. Tüdruk, alustades parema jalaga, liigub tagaspidi poisi ees mööda ringjoont vastupäeva. Iga taktil kestel pöörduvad paarilised küljega teineteise poole ja löövad vastamisi kord vasakut, kord paremat küünarnukki. Uheksandal taktil lüüakse vastamisi vasakud küünarnukid (joonis 220), järgmisel taktil paremad jne. Viimase taktil (takt 16) kestel teeb tüdruk pooleringilise pöörde päripäeva ja taktil lõppedes viib randmest kõverdatud, kuid küünarliigest sirged käed alla, võtab sõrmedega seelikust kinni ning tõmbab selle laiali (joonis 221). Poiss sooritab viimase taktil kestel polkasammu paigal ja taktil lõppedes asetab käed vaheliti rinnale.

II tuuri A-osa (taktid 17—24). Paarilised liiguvad seitsme polkasammuga mööda ringjoont vastupäeva. Edasiliikumisel pöörduvad tüdruk poisi ees iga taktil kestel pool ringi päripäeva, kuna poiss liigub tema järel otse. Tüdruku pöörlemise juures püüavad paarilised vaadata teineteisele silma, kallutades selleks vastavalt pead (joonis 221). A-osa viimase taktil (takt 24) kestel sooritab tüdruk pooleringilise pöörde paremale ja jääb taktil lõppedes esipoolega poisi poole. Poiss teeb samaaegselt polkasammu paigal. Taktil lõppedes asetab poiss käed puusale.

II tuuri B-osa (taktid 25—32). Sama, mis I tuuri B-osa (küünarnukkide kokkulöömine). Osa lõppedes jäävad paarilised ringjoonele järjestikku. Tüdruk on poisi ees, mõlemad esipoolega vastupäeva. Poiss asetab käed vaheliti rinnale.

III tuuri A-osa (taktid 33—40). Tüdruk, alustades parema jalaga, pöörduvad paremale ja sooritab nelja polkasammuga väljaspool ringjoont väikese tiiru päripäeva (taktid 33—36) (joonis 222). Liikumisel on pea kallutatud etteparemale ja pilk suunatud maha. Jõudnud tagasi lähtekohta, pöörduvad tüdruk vasakule ja sooritab samasuguse liikumise seespool ringjoont. Pea on langeatatud nüüd vasakule ja vaade suunatud endiselt maha (taktid 37—40) (joonis 222). Seega kujutab tüdruk oma liikumise number „8“.

Poiss, alustades vasaku jalaga ja, olles tüdruku selja taga, järgneb temale sama arvu polkasammudega. Väljaspool ringjoont liikudes on poisi pea kallutatud vasakule ja seespool ringjoont liikudes paremale. Seejuures püüab ta vaadata tüdrukule silma.

Joonis 222.

Viimasel taktil (takt 40) sooritab tüdruk paigal pooleringilise pöörde paremale, jäädes poisiga ringjoonel rinnati. Osa lõppedes asetab poiss oma käed puusale.

III tuuri B-osa (taktid 41—48). Sama, mis I tuuri B-osa. Osa lõppedes jäävad paarilised ringjoonele järjestikku. Tüdruk on poisi ees, mõlemad esipoolega vastupäeva. Poiss asetab käed vaheliti rinnale.

IV tuuri A-osa (taktid 49—56). Tüdruk, alustades parema jalaga, liigub kahe lühikese polkasammuga mööda ringjoont vastupäeva. Edasiliikumise kestel on tüdruk kõrgi ilmega, hoiab pea püsti ja väldib poisi poole vaatamist. Poiss, alustades vasaku jalaga, möödub samal ajal kahe pika polkasammuga tüdrukust vasakut kätt ja jõuab ringjoonele tüdruku ette, esipoolega tema poole (taktid 49—50). Poiss kallutab liikumisel oma pea ette-vasakule

ja püüab tüdrukule otsa vaadata. Seejärel sooritab kumbki paariline kahe polkasammuga paigal pöörde päripäeva — poiss pooleringilise, tüdruk terveringilise (taktid 51—52). Selle tegevuse lõppedes on paarilised ringjoonel järjestikku, poiss tüdruku ees, mõlemad esipoolega vastupäeva.

Järgnevalt liigub poiss vasaku jalaga alustades kahe lühikese polkasammuga mööda ringjoont vastupäeva. Liikumise kestel on poisi ilme kõrk ning, hoides pea püsti, väldib ta tüdruku poole vaatamist. Tüdruk, alustades parema jalaga, möödub samal ajal kahe pika polkasammuga poisist vasakut kätt ja jõuab ringjoonele poisi ette, esipoolega tema poole (taktid 53—54). Möödudes kallutab tüdruk pea ette-vasakule ja püüab poisile otsa vaadata. Seejärel sooritab kumbki paariline paigal kahe polkasammuga pöörde päripäeva — tüdruk pooleringilise, poiss terveringilise (taktid 55—56). Tegevuse lõppedes on paarilised ringjoonel järjestikku, tüdruk poisi ees, mõlemad esipoolega vastupäeva.

IV tuuri B-osa (teist korda taktid 49—56). Tüdruk, alustades parema jalaga, liigub kahe lühikese polkasammuga mööda ringjoont vastupäeva. Poiss, alustades vasaku jalaga, möödub samal ajal kahe pika polkasammuga tüdrukust vasakut kätt ja jõuab ringjoonele tüdruku ette, esipoolega tema poole (taktid 49—50). Nüüd ühendavad paarilised teineteisega käed pihkseongus, tõstavad need sirutatult vöökohta kõrgusele ning kallutades ülakeha veidi ette-vasakule (joonis 223), pöörduvad ühe takti (takt 51) kestel ühe polkasammuga paigal pool ringi päripäeva. Vallandades käed, asetavad paarilised need puusale. Järgneva takti (takt 52) kestel sooritab poiss ühe polkasammu paigal ilma pöördumiseta, kuna tüdruk liigub sama aja kestel päripäeva poisi eest läbi, läheb vasakut kätt temast mööda ja jõuab ringjoonele poisi selja taha, esipoolega poisi poole.

Nüüd liigub poiss kahe lühikese polkasammuga mööda ringjoont vastupäeva. Tüdruk läheb samal ajal kahe pika polkasammuga poisist vasakut kätt mööda ning jõuab ringjoonele tema ette, esipoolega poisi poole (taktid 53—54). Paarilised ühendavad teineteisega käed pihkseongus ja poiss, tehes polkasammu paigal, tõmbab tüdruku ühe takti (takt 55) kestel oma paremale küljele nii, et paremad küljed on enam-vähem kohastikku. Seejärel vallandavad paarilised käed, poiss sooritab järgneva polkasammu (takt 56) paigal, kuna tüdruk pöörduv poisi kõrval pool ringi päripäeva.

Tuuri lõppedes on paarilised kodarjoonel kõrvuti, tüdruk poisi paremal küljel, ja paarilised võtavad kiikumise-

võtte. Selleks tüdruk tõstab küünarliigesest kõverdatud parema käe oma parema õla kohale nii, et küünarnukk on alla suunatud. Poiss võtab sellest kinni tüdruku selja tagant tema õla kohale sirutatud parema käega. Tüdruku vasakust käest, mis on sirutatud poisi vasaku õla kohale, hoiab poiss kinni oma küünarliigesest kõrverdatud vasaku käega (joonis 224).

V tuuri A-osa (taktid 57—72). „Kiikumine“. Paarilised, astudes 57. takti I osal vasaku jalaga sammu ette, kannavad keharaskuse sellele. Takti III osal tõustakse vasaku jala päkalt varvasseisu. Seejuures sirutatakse ülakeha ja tõstetakse parem jalg põlvest ja põlast sirutatult taha-üles (joonis 224). Jalatõste juures liigub keha ettepoole. Järgneva takti (takt 58) I osal asetatakse parem jalg väikese sammu võrra vasakust tagapool maha ja kantakse keharaskus sellele. Takti III osal tõustakse parema jala päkalt varvasseisu. Samal ajal tõstetakse põlvest ja põlast sirutatud vasak jalg ette-üles. Uheaegselt jalatõstega liigub keha tahapoole. Kiikumissammu juures on paariliste pead pööratud teineteise poole. Kiikumist korratakse (taktid 59—60).

Järgnevalt läheb tüdruk nelja kõnnisammuga poisi vasakule küljele. 61. takti I osal astub tüdruk vasaku jalaga sammu ette-vasakule ja sama takti III osal parema jalaga ristsammu vasaku jala tagant vasakule. Järgmise takti (takt 62) I osal astub ta vasaku jalaga sammu taha ja sama takti III osal toob parema jala vasaku kõrvale. Poisi eest möödudes on tüdruk seljaga tema poole. Käsi seejuures ei vallandata. Poiss teeb samal ajal neli paigalsammu, kergitades ainult kandu. Ühtlasi jälgib ta tüdruku mööduminekut, pöörates selleks vastavalt pead.

Järgneva kahe takti kestel (taktid 63—64) liigub tüdruk tagasi poisi paremale küljele ülalkirjeldatud sammudega. Tagasiliikumist alustab ta parema jalaga (paremaga samm ette, vasakuga ristsamm parema jala tagant ja parem jalg taha ning vasak juurde).

Kiikumist (taktide 57—60. tegevust) korratakse (taktid 65—68). Seejärel, alustades vasaku jalaga, minnakse nelja kõnnisammuga mööda ringjoont vastupäeva (taktid 69—70, kummaski taktis kaks sammu). Vallandades käed ning asetades need puusale, pöörduv poiss kolme kõnni- ja ühe lõppsammuga ühe ringi vastupäeva, tüdruk päripäeva (taktid 71—72). Pärast pöördumist võetakse kiikumisevõtte.

V tuuri B-osa (teist korda taktid 57—72). Sama, mis V tuuri A-osa. Pärast pöördumist võetakse jälle kiikumisevõtte.

VI tuuri A-osa (taktid 81—88). Alustades vasaku jalaga, liiguvad paarilised kahe polkasammuga (taktid 81—82) mööda ringjoont vastupäeva (poiss edaspidi, tüdruk tagaspidi). Edasiliikumisel painutatakse ülakeha ja kallutatakse pead iga takti algul — vasaku jala sammu puhul vasakule, parema jala sammu puhul paremale (joonis 225). Seejärel sooritatakse paigal kahe polkasammuga pooleringiline pööre päripäeva (vahetatakse kohad) (taktid 83—84). Pöördumisel tõstetakse ühendatud käed otsaesise kõrgusele ja kallutatakse pea ette-vasakule, vaadates käte alt teineteisele otsa (joonis 226). Nüüd ühendatakse vasakud käed ja tõstetakse olajoonet kõrgusele, paremad käed aga asetatakse puusale. Alustades vasaku jalaga, liiguvad paarilised kahe polkasammuga mööda ringjoont vastupäeva (poiss tagaspidi, tüdruk edaspidi) (taktid 85—86). Järgmise kahe polkasammuga (taktid 87—88) sooritavad paarilised kohavahetuse vastupäeva, tõstes seejuures ühendatud vasakud käed otsaesise kõrgusele. Pöördumisel kallutatakse pea ette-paremale ja vaadatakse ülestõstetud käte alt teineteisele.

VI tuuri B-osa (taktid 89—96). Paarilised ühendavad paremad käed ja tõstavad need otsaesise kõrgusele. Vasak käsi asetatakse puusale. Alustades vasaku jalaga, pöördatakse paigal nelja polkasammuga üks ring päripäeva (taktid 89—92). Pöördumisel kallutatakse pea ette-vasakule (joonis 226). Seejärel ühendatakse vasakud käed ja tõstetakse otsaesise kõrgusele. Parema käsi asetatakse puusale. Alustades vasaku jalaga ning kallutades pea ette-paremale, pöördatakse paigal nelja polkasammuga üks ring vastupäeva (taktid 93—96). Tuuri lõppedes jäävad paarilised ringjoonele järjestikku, tüdruk poisi ette, mõlemad esipoolega vastupäeva. Ühendatud vasakud käed on vabalt all.

VII tuuri A-osa (teist korda taktid 81—88). Painutades ülakeha ette ja alustades vasaku jalaga, liigub tüdruk kahe lühikese polkasammuga mööda ringjoont vastupäeva. Seejuures tõmbab ta selja taga oleva poisi enda ette (joonis 227) (taktid 81—82). Poiss, alustades vasaku jalaga, möödub samal ajal kahe pika polkasammuga tüdrukust vasakut kätt ja jõuab ringjoonele tema ette, esipoolega tüdruku poole. Seejärel ühendavad paarilised paremad käed ja, tõstes need pea kõrgusele, asetavad vasaku käe puusale. Järgnevalt pöörduvad poiss ülestõstetud käte all kahe polkasammuga paigal pool ringi päripäeva (taktid 83—84) ja jääb seljaga tüdruku poole. Tüdruk sooritab samal ajal kaks polkasammu paigal (ilma pöördumiseta). Poisi pöördumise lõppedes lastakse ühendatud käed alla.

Nüüd painutab poiss ülakeha ette ja, alustades vasaku jalaga, liigub kahe lühikese polkasammuga mööda ringjoont vastupäeva, tõmmates tüdrukut enda ette (taktid 85—86). Tüdruk, alustades vasaku jalaga, möödub samal ajal kahe pika polkasammuga poist paremat kätt ja jõuab ringjoonele tema ette, esipoolega poisi poole (taktid 85—86). Seejärel ühendavad paarilised vasakud käed ja tõstes need pea kõrgusele, asetavad parema käe puusale. Järgnevalt pöörduvad tüdruk ülestõstetud käte all kahe polkasammuga ühe ringi vastupäeva, kuna poiss sooritab kaks polkasammu paigal (taktid 87—88).

A-osa lõppedes jäävad paarilised ringjoonel rinnati ja tüdruk, painutades ülakeha veidi paremale, toetab poisiga pihkseongus ühendatud ja küünarliigestest kõrverdatud vasaku käe küünarnukiga vastu vasakut puusa (joonis 228).

VII tuuri B-osa (teist korda taktid 89—96). Alustades vasaku jalaga, liigub poiss nelja pika polkasammuga vastupäeva ühe ringi ümber tüdruku (taktid 89—92). Seejuures painutab poiss ülakeha paremale. Vasak käsi on täiesti sirge (joonis 228). Tüdruk, alustades vasaku jalaga, pöörduvad sama arvu polkasammudega paigal koos poisiga vastupäeva. Sooritanud üheringilise pöörde, vabastavad paarilised vasakud käed ja ühendavad paremad. Poiss toetab nüüd parema küünarnuki oma paremale puusale ning painutab ülakeha veidi vasakule. Järgneva nelja takti kestel (taktid 93—96) liigub tüdruk ühe ringi ümber poisi päripäeva ja poiss pöörduvad paigal koos tüdrukuga samas suunas. Pöördumist alustavad mõlemad vasaku jalaga.

B-osa lõppedes jääakse ringjoonel rinnati, poiss esipoolega, tüdruk seljaga vastupäeva. Paarilised ühendavad teineteisega käed pihkseongus (poiss oma parema käe tüdruku vasakuga ja vasaku käe tüdruku paremaga). Küünarliigestest kõrverdatud käed tõstetakse olajoonet kõrgusele, suunates küünarnukid allapoole.

VIII tuuri A-osa (taktid 97—104). „Saagimine“. Paarilised liiguvad kaheksa polkasammuga mööda ringjoont vastupäeva (poiss edaspidi, tüdruk tagaspidi). Polkasammu alustab poiss vasaku jalaga, tüdruk parema jalaga. Seejuures sirutavad mõlemad vasaku käe ette olajoonet kõrgusele peaaegu vastu paarilise paremat õlga. Vasaku käe sirutamisel kõrverdatakse parema käsi, kusjuures küünarnukk suunatakse alla. Uheaegselt käe sirutamisega pööratakse ülakeha veidi paremale (joonis 229). Järgmist polkasammu alustatakse teise jalaga ja sirutatakse ette parema käsi. Selline „saagimine“ kestab kuni A-osa lõpuni.

VIII tuuri B-osa (taktid 105—112). Paarilised võtavad sulgvõtte ja, alustades välimise jalaga (poiss vasakuga,

tüdruk paremaga), tantsivad seitsme takti kestel hüplevat polkat (taktid 105—111). Polkat alustatakse rõhksammuga. Iga takti kestel pöörduakse pool ringi päripäeva, liikudes seejuures mööda ringjoont vastupäeva. Eelviimase takti (takt 111) lõpul jäävad paarilised seisma kodarjoonel rinnati, tüdruk seljaga ringi keskme poole. Paarilised laskuvad põlvist veidi alla, kusjuures poiss libistab oma käed tüdruku seljalt tema puusale. Haarates tüdruku tugevalt oma käte vahele ning võttes hoogu, tõstab poiss viimase takti I osal (akordi ajal) tüdruku üles. Tüdruk aitab tõstele kaasa selliselt, et hüppab samal ajal ummisjalu üles ja, toetudes sirgete käsivartega poisi õlgadele, sirutab end ning suunab vaate üles. Ülestõstmise hetkel viib poiss oma pea kuklasse ja suunab vaate üles (joonis 230).

Joonis 220.

Joonis 219.

Joonis 221.

Joonis 223.

Joonis 224.

Joonis 225.

Joonis 226.

Joonis 227.

Joonis 228.

Joonis 229.

Joonis 230.

Uldtuntud rahvaviis

Klaverile sdn. E. Aarne

Measures 29-32. Treble and bass staves. Treble staff has a sharp key signature and a common time signature. Measures 29 and 30 have accents. Measure 32 ends with a repeat sign.

III - A

Measures 33-36. Treble and bass staves. Treble staff has a sharp key signature and a common time signature. Measure 33 has a *mf* dynamic marking.

Measures 37-40. Treble and bass staves. Treble staff has a sharp key signature and a common time signature. Measure 40 ends with a repeat sign.

III - B

Measures 41-44. Treble and bass staves. Treble staff has a sharp key signature and a common time signature. Measure 41 has a *f* dynamic marking.

Measures 45-48. Treble and bass staves. Treble staff has a sharp key signature and a common time signature. Measure 48 ends with a repeat sign.

IV - A, B

Measures 49-52. Treble and bass staves. Treble staff has a sharp key signature and a common time signature. Measure 49 has a *mp* dynamic marking. Measure 52 has a fermata.

Measures 53-56. Treble and bass staves. Treble staff has a sharp key signature and a common time signature. Measure 56 ends with a repeat sign.

V-A,B

Measures 57-60. Treble and bass staves. Measure 57 starts with a forte (*f*) dynamic. The music consists of chords and eighth notes.

Measures 61-64. Treble and bass staves. Continuation of the chordal and eighth-note pattern.

Measures 65-68. Treble and bass staves. Continuation of the chordal and eighth-note pattern.

Measures 69-72. Treble and bass staves. Continuation of the chordal and eighth-note pattern, ending with a double bar line.

VI, VII- A

Measures 81-84. Treble and bass staves. Measure 81 starts with a piano (*p*) dynamic. The music features eighth-note runs in the treble and chords in the bass.

Measures 85-88. Treble and bass staves. Continuation of the eighth-note runs and chords.

VI VII- B

Measures 89-92. Treble and bass staves. Measure 89 starts with a forte (*f*) dynamic, and measure 91 starts with a piano (*p*) dynamic. The music features eighth-note runs and chords.

Measures 93-96. Treble and bass staves. Measure 93 starts with a forte (*f*) dynamic, and measure 95 starts with a piano (*p*) dynamic. The music features eighth-note runs and chords, ending with a first and second ending bracket.

VIII- A

Musical score for VIII-A, measures 97-104. The score is written for piano (p) and features a melody in the right hand and a bass line in the left hand. The key signature is one sharp (F#). The tempo is marked *mf* (mezzo-forte). The melody consists of eighth and sixteenth notes, while the bass line is primarily quarter notes.

VIII- B

Musical score for VIII-B, measures 105-112. The score is written for piano (p) and features a melody in the right hand and a bass line in the left hand. The key signature is one sharp (F#). The tempo is marked *f* (forte). The melody consists of eighth and sixteenth notes, while the bass line is primarily quarter notes. Measure 111 is marked *rit.* (ritardando). The piece concludes with a double bar line and a final chord in measure 112.

RAHVATANTSUD

LASTELE JA NOORTELE

24. MUSTJALA PAARISRONG

Rühmatants Mustjalast

M. Harjus, Mustjala khk. (Kingissepa rajoon) — H. Tampere

Taktimõõt $2\frac{1}{4}$.

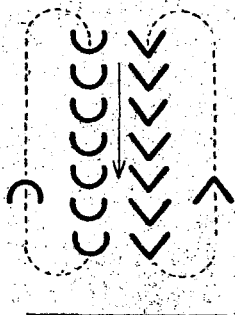
Osavõtjaid: Vaba arv paare (sobivam arv kaheksa), kellest üks paar on juhtpaar.

Algasend: Paarid asuvad kolonnis, kolonni ees on juhtpaar.

Lähteasend: Paarilised ühendavad omavahel sisemised käed pihkseongus olajoonel kõrgusel. Välimised käed on vabalt all.

I tuur. Alustades välimise jalaga, liigub kolonn kõnnisammudega juhtpaari järel. Olenedes ruumist, liigub juhtpaar kolonniga kas ringi või otse edasi. I tuuri lõpetamiseks viib juhtpaar kolonni ühele sirgjoonele, esipoollega pealtvaatajate poole (joonis 96).

II tuur. Juhtpaar vallandab käed ja jätab need vabalt alla. Poiss pöörduv vasakule ning tüdruk paremale. Kumbki paariline liigub kaares väljastpoolt kolonni lõppu (joonis 96), kus nad kohutades ühendavad jälle sisemised käed pihkseongus olajoonel kõrgusel. Seejärel tullakse koos kolonniga pealtvaatajate poole. Kaks takti (neli kõnnisammu) hiljem toimib samuti järgmine paar ja läheb juhtpaarile järele. Nii talitavad järjekorras kõik paarid. Sel ajal, kui paarid lahkuvad eest ja lähevad kaares taha, liigub kolonn pidevalt lühikeste kõnnisammudega pealtvaatajate poole. Kõnnisammude arv kolonni

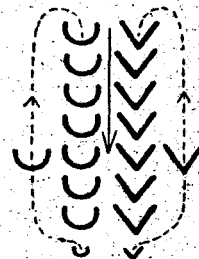

Joonis 96.

lõppu liikumiseks on suhteline — see oleneb tantsivate paaride arvust. Suurema arvu osavõtjate puhul võiks selleks kasutada tervet lauset saatemuusikast (kaheksa takti, igas taktis kaks sammu). Seega tuleb sooritada 16 sammu, väiksema arvu osavõtjate puhul piisab tihti kaheksast sammust.

II tuuri võiks lõpetada siis, kui juhtpaar mõne korra ringikäimise järel on jõudnud kolonni etteotsa.

III tuur. Juhtpaar tõstab ühendatud sisemised käed üles ning moodustab värava. Alustades välimiste jalgadega, liigutakse kõnnisammudega tagaspidi kolonnile vastu. Seejuures teised paarid läbivad värava. Jõudes kolonni lõppu, lähenevad juhtpaari tantsijad teineteisele ja läbivad omakorda värava. Kaks takti (neli kõnnisammu) hiljem toimib samuti järgmine paar, kes, moodustades värava ja liikudes tagaspidi, läheb juhtpaarile järele (joonis 97). Nii talitavad järjekorras kõik paarid. Väravast läbimineku hõlbustamiseks peavad paarilised hoiduma teineteise ligi ja olema veidi kummaril. Sel ajal, kui paarid taganedes väravaid moodustavad, tuleb kolonn lühikeste kõnnisammudega pealtvaatajate poole. Paaride taganemise ja väravast läbipugemise (ettetulemise) aeg on suhteline, see oleneb tantsivate paaride arvust. Võiks kasutada säärast aja-

Joonis 97.

määra, nagu see on näidatud tantsu II tuuris.

III tuuri võiks lõpetada siis, kui juhtpaar on paar korda läbinud väravad.

Mustjala paarisrong

Torupillil Torupilli Jaak, Jämaja khk. (Kingissepa rajoon) — F. ja S. Talvik

MMJ=112

Klaverile sdn. L. Tauts

The musical score is written for piano and consists of five systems of two staves each. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 2/4. The notation includes various musical symbols such as notes, rests, and bar lines. The first system begins with a treble clef and a key signature of one sharp. The second system continues the melody in the treble clef. The third system introduces a bass clef for the left hand. The fourth system features a key signature change to two sharps (F# and C#). The fifth system concludes the piece with a double bar line.

Mustjala paarirong

Handwritten musical score for 'Mustjala paarirong'. The score is written on eight staves, each beginning with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a time signature of 2/4. The notation includes various note values (quarter, eighth, and sixteenth notes), rests, and accidentals. Chord symbols (G, D, C) are written below the staves at specific intervals. The score concludes with a double bar line and repeat dots on the eighth staff.

Staff 1: Treble clef, F# key signature, 2/4 time signature. Notes: G4, A4, B4, C5, D5, E5, F#5, G5, A5, B5, C6, D6, E6, F#6, G6. Chord symbols: G, D.

Staff 2: Treble clef, F# key signature, 2/4 time signature. Notes: G4, A4, B4, C5, D5, E5, F#5, G5, A5, B5, C6, D6, E6, F#6, G6. Chord symbols: G, C, G, D.

Staff 3: Treble clef, F# key signature, 2/4 time signature. Notes: G4, A4, B4, C5, D5, E5, F#5, G5, A5, B5, C6, D6, E6, F#6, G6. Chord symbols: G, C.

Staff 4: Treble clef, F# key signature, 2/4 time signature. Notes: G4, A4, B4, C5, D5, E5, F#5, G5, A5, B5, C6, D6, E6, F#6, G6. Chord symbol: D.

Staff 5: Treble clef, F# key signature, 2/4 time signature. Notes: G4, A4, B4, C5, D5, E5, F#5, G5, A5, B5, C6, D6, E6, F#6, G6. Chord symbols: G, D.

Staff 6: Treble clef, F# key signature, 2/4 time signature. Notes: G4, A4, B4, C5, D5, E5, F#5, G5, A5, B5, C6, D6, E6, F#6, G6. Chord symbol: G.

Staff 7: Treble clef, F# key signature, 2/4 time signature. Notes: G4, A4, B4, C5, D5, E5, F#5, G5, A5, B5, C6, D6, E6, F#6, G6. Chord symbols: G, D.

Staff 8: Treble clef, F# key signature, 2/4 time signature. Notes: G4, A4, B4, C5, D5, E5, F#5, G5, A5, B5, C6, D6, E6, F#6, G6. Chord symbol: G.

Tants on üles kirjutatud Setust, Meremäelt (Räpina rajoon) — A. Raudkats

Taktimõõt $2/4$.

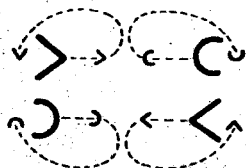
Osavõtjaid: Kaks segapaari.

Lähteasend: Paarilised kõrvuti, tüdruk poisi paremal küljel. Paarid aga asuvad rinnati umbes 3 m kaugusel teineteisest, küljega pealtvaatajate poole (joonis 120). Sisemised käed on ühendatud rippuvalt pihkseongus, välimised käed aga vabalt all.

Märkus: Liikumine tantsus toimub kõnnisammudega, ühes taktis kaks sammu. Iga takti alustatakse vasaku jalaga.

I tuuri A-osa (taktid 1—4). Paarid lähenevad teineteisele nelja kõnnisammuga. Seejärel vallandavad paarilised sisemised käed ja parempoolsed tantsijad pöörduvad kaares paremale, vasakpoolsed aga kaares vasakule (joonis 120). Nüüd tullakse nelja kõnnisammuga oma endisele kohale tagasi, kus paarilised jäävad rinnati (joonis 120) ning ühendavad teineteisega mõlemad käed pihkseongus vöökohta kõrgusel.

I tuuri B-osa (taktid 1—4). Hoides

Joonis 120.

paremaid külgi veidi väljapoole pöörduvad paarid paigal kaheksa kõnnisammuga kaks ringi vastupäeva. Seitsmendal sammul vallandatakse käed ja paarilised, jätkates pöördumist lahus, asuvad kahe viimase sammuga tantsu lähteasendisse. Selleks sooritab poiss ligikaudu veerandringilise pöörde vasakule, tüdruk paremale.

II tuuri A-osa (taktid 1—4). Poisid liiguvad nelja kõnnisammuga teineteise suunas, mööduvad teineteisest paremat kätt ja, pöörates siis kaares vasakule, tulevad nelja kõnnisammuga oma paarilise juurde (joonis 121). Tüdrukud

Joonis 121.

seisavad tegevuseta, ainult neljanda takti III osal sooritavad paigal veerandringilise pöörde vasakule, jäädes poisiga rinnati. Paarilised ühendavad nüüd teineteisega mõlemad käed pihkseongus vöökohta kõrgusel.

II tuuri B-osa (taktid 1—4). Sama, mis I tuuri B-osa. Osa lõppedes jäävad paarilised tantsu lähteasendisse.

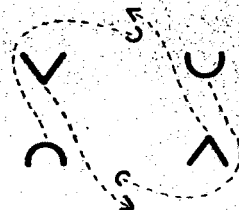
III tuuri A-osa (taktid 1—4). Tüdrukud liiguvad nelja kõnnisammuga teineteise suunas, mööduvad teineteisest vasakut kätt ja, pöörduades siis kaares

paremale, tulevad nelja kõnnisammuga oma paarilise ette. Poisid seisavad tegevuseta, ainult neljanda takti III osal sooritavad paigal veerandringilise pöörde paremale, jäädes tüdrukuga rinnati. Paarilised ühendavad nüüd teineteisega mõlemad käed pihkseongus vöökohta kõrgusel.

III tuuri B-osa (taktid 1—4). Pöörates vasakuid külgi veidi väljapoole, pöörduvad paarid paigal kaheksa kõnnisammuga kaks ringi päripäeva.

Osa lõppedes vallandatakse käed ja paarilised jäävad teineteisega rinnati (joonis 122).

IV tuuri A-osa (kaks korda taktid 1—4). Põimumine. Poisid liiguvad ringjoonel 16 kõnnisammuga vastupäeva, tüdrukud päripäeva. Oma paarilisest

Joonis 122.

möödutakse vasakut kätt nelja kõnnisammuga ja järgmisest vastutulijast paremat kätt (joonis 122). Esimesel kohtumisel oma paarilisega, mis peab toimuma üheksanda kõnnisammu ajal ja vastasolnud paari asukohal, möödutakse temast. Teisel kohtumisel (see peab toimuma tantsu lähteasendi kohal) jäävad paarilised rinnati ja 16. kõnnisammu lõppedes ühendavad teineteisega mõlemad käed pihkseongus vöökohta kõrgusel.

IV tuuri B-osa (taktid 1—4). Pöörates vasakuid külgi veidi väljapoole, pöörduvad paarid paigal kaheksa kõnnisammuga kaks ringi päripäeva, lõpetades sellega ka tantsu.

Vastatside tants

Tantsuviis Setust (Räpina rajoon) — A. Raudkats

MM $\text{♩} = \text{umbes } 120$ Klaverile sdn. E. Aarne

1 2 3 4

61. NALJAPOLKA II

Segapaaristants Latusest

H. Tamm, Laiuse khk. (Jõgeva rajoon)

Taktimõõt $2\frac{1}{4}$.

Osavõtjaid: Vaba arv segapaare.

Algasend: Paarilised kodarjoneel kõrvuti.

Lähteasend: Poiss astub ringjoonele tüdruku ette, seljaga tema poole. Paariliste käed on vabalt all.

I tuuri A-osa (taktid 1—8). Alustades vasaku jalaga, liiguvad paarilised seitsme kolmesammupolka sammuga (sammu kirjeldus lk. 19) mööda ringjoont vastupäeva (taktid 1—7). Iga takti kestel ähvardavad paarilised teineteist ülestõstetud nimetissõrmega, kusjuures poiss vaatab üle õla taha (joonis 192). Esimesel taktil ähvardatakse teineteist parema käe nimetissõrmega ja poiss vaatab taha üle parema õla. Teisel taktil ähvardavad mõlemad vasaku nimetissõrmega ja poiss vaatab taha üle vasaku õla. Teine käsi on vabalt all. Viimasel taktil (takt 8) sooritab poiss pooleringilise pöörde vastupäeva, tüdruk aga teeb paigalsamme. A-osa lõppedes jäävad paarilised ringjoonele rinnati seisma.

I tuuri B-osa (taktid 9—16). Paarilised löövad üheksanda takti I osal sirged käed peopesadega vastu oma reisi ja III osal sooritavad pikiplaksu rinna kohal. Kümnennda takti I osal lüüakse käed paarilisega rinna kõrgusel vastamisi kokku (joonis 188), takti ülejäänud osadel (II, III ja IV osa) aga seistakse selles asendis. Eelnenud kahe takti tegevust korratakse (taktid 11—12). 13. taktil löövad paarilised jälle käed vastu reisi ja sooritavad pikiplaksu ees. 14. takti I osal löövad paarilised ees rinna kõrgusel teineteisega vastamisi paremad ja III osal vasakud käed. Ülejäänud taktidel (taktid 15—16) on tegevus sama, mis taktidel 9—10.

Viimasel taktil, kui paarilised on käed rinna kõrgusel teineteisega vastamisi kokku löönud, viiakse need koos üles ja sealt kaarega alla. Käed lahutatakse alles siis, kui need jõuavad õlajoone kõrgusele.

II tuuri A-osa (taktid 1—8). Sama, mis I tuuri A-osa, ainult esimese sammu juures sooritab poiss parema jala päkal pooleringilise pöörde vastupäeva.

II tuuri B-osa (taktid 9—16). Üheksanda takti tegevus sama, mis I tuuri B-osa alguses. Kümnennda takti I osal lüüakse käed paarilisega ees rinna kõrgusel vastamisi kokku ja samal hetkel sooritatakse käärhüpe parema jalaga ette. Takti ülejäänud osadel seistakse selles asendis. Jäädes käärasendisse, korratakse 11. taktil üheksanda takti tegevust. 12. takti I osal lüüakse käed teineteisega jälle vastamisi kokku, viies seejuures käärhüppega ette vasaku jala. 13. taktil, seistes käärasendis, korratakse üheksanda takti tegevust. 14. takti I osal lüüakse käed teineteisega vastamisi kokku, viies seekord käärhüppega ette parema jala ja sama takti III osal vasaku jala. Jäädes käärasendisse, korratakse 15. taktil üheksanda takti tegevust. Viimase takti I osal lüüakse käed teineteisega vastamisi ja tuuakse jalad samaaegselt hüppega kokku. Takti II ja III osa kestel viiakse käed koos üles ja sealt kaarega alla (nagu I tuuri B-osa viimasel taktil).

III tuuri A-osa (taktid 1—8). Sama, mis I tuuri A-osa, ainult esimese sammu juures sooritab poiss parema jala päkal pooleringilise pöörde vastupäeva.

III tuuri B-osa (taktid 9—16). Üheksanda takti tegevus sama, mis I tuuri B-osa alguses. Kümnennda takti I osal sooritatakse ummisjalu (jalad koos) hüppega pooleringiline pööre päripäeva nii, et paarilised jäävad teineteisega seljati. Hüppe ajal on paariliste käed vabalt all. Eelnenud kahe takti (taktid 9—10) tegevust korratakse (taktid 11—12). 12. takti lõppedes on paarilised ringjoonel rinnati. 13. taktil korratakse üheksanda takti tegevust. 14. takti I osal sooritatakse ummisjalu hüppega pööre päripäeva, olles nüüd teineteisega seljati. Sama takti III osal sooritatakse veel samasugune pööre päripäeva, jäädes nüüd ringjoonel rinnati. Kahe viimase takti (taktid 15—16) tegevus on sama, mis I tuuri B-osa samadel taktidel.

IV tuuri A-osa (taktid 1—8). Sama, mis I tuuri A-osa, ainult esimese sammu juures sooritab poiss parema jala päkal pooleringilise pöörde vastupäeva.

IV tuuri B-osa (taktid 9—16). „Ninatubaka nuusutamine“. Uheksanda takti tegevus sama, mis I tuuri B-osa alguses. Kümnnenda takti I osal sirutab poiss oma parema käe rinna kõrgusel ette, hoides peopesa ülespoole (joonis 193). Käe toob ta alla tagasi takti III osal. Tüdruk võtab takti I osal parema käe sõrmedega poisi peopesalt „ninatubakat“ ja takti II osal nuusutab seda, tuues selleks parema käe oma nina juurde (joonised 193 ja 194). Takti III osal viib ta parema käe üles ja takti IV osal kaarega alla. Takti III osal kallutab tüdruk pea taha, kuna IV osal toob tagasi.

Eelnenud kahe takti (taktid 9—10) tegevust korratakse (taktid 11—12), kuid nüüd pakub „ninatubakat“ tüdruk, poiss aga nuusutab. 13. taktil korratakse üheksanda takti tegevust. 14. taktil aevastatakse kuuldavalt kaks korda: „Ait-sihhl! Ait-sihhl!“ Esimest korda aevastatakse takti I osal, pöördudes näoga vasakule ja asetades varjamiseks parema käe serviti suu ette. Teist korda takti III osal, pöördudes näoga paremale ja asetades suu ette vasaku käe. Aevastamisel suletakse silmad ja krimp-utatakse nägu. Kahe viimase takti (taktid 15—16) tegevus on sama, mis I tuuri B-osa samadel taktidel.

V tuuri A-osa (taktid 1—8). Sama, mis I tuuri A-osa, ainult esimese sammu juures sooritab poiss parema jala päkal pooleringilise pöörde vastupäeva.

V tuuri B-osa (taktid 9—16). „Kõrvalops“. Uheksanda takti tegevus sama, mis I tuuri B-osa alguses. Kümnnenda takti I osal asetab poiss parema käe oma vasaku põse ette, käeselg vastu põske, tüdruk aga lööb parema käega vastu poisi peopesa „kõrvalopsu“ (joonis 195). Käed tuuakse alla sama takti III osal. Eelnenud kahe takti tegevust korratakse (taktid 11—12), kuid nüüd lööb „kõrvalopsu“ poiss vastu tüdruku paremat kätt, mida see hoiab oma vasaku põse ees. 13. taktil korratakse üheksanda takti tegevust. 14. taktil sooritatakse kaks „kõrvalopsu“. Takti I osal lööb tüdruk poisile, takti III osal poiss tüdrukule. Viimase kahe takti (taktid 15—16) tegevus on sama, mis I tuuri B-osa samadel taktidel.

VI tuuri A-osa (taktid 1—8). Sama, mis I tuuri A-osa, ainult esimese sammu juures sooritab poiss parema jala päkal pooleringilise pöörde vastupäeva.

VI tuuri B-osa (taktid 9—16). „Kaelustamine“. Uheksanda takti tegevus sama, mis I tuuri B-osa alguses. Kümnnenda takti I osal astuvad paarilised parema jalaga sammu ette ja, jäädes kääraseisu, sülelevad teineteist, asetades selleks oma vasaku käe üle paarilise parema öla ja parema käe paarilise vasaku kaenla alt tema seljale. Selles asendis ollakse kümnnenda takti II ja III osa kestel. Võte vallandatakse ja

parem jalg tuuakse vasaku kõrvale sama takti IV osal. Eelnenud kahe takti tegevust korratakse (taktid 11—12), kuid nüüd astutakse ette vasaku jalaga ja asetatakse üle paarilise vasaku öla oma parem käsi ning paarilise kaenla alt tema seljale vasak käsi. 13. taktil korratakse üheksanda takti tegevust. 14. takti I osal astuvad paarilised sammu ette parema jalaga, asetavad vasaku käe üle paarilise parema öla ja parema käe vasaku kaenla alt tema seljale ning asetavad vastamisi vasakpoolsed põsed. Takti III osal seistakse käärasendis ja asetatakse ilma käsi vallandamata vastamisi parempoolsed põsed. Viimase kahe takti (taktid 15—16) tegevus on sama, mis I tuuri samadel taktidel.

Märkus. Tantsukohalt lahkumine on toimunud käevangus olles. Teisendi järgi olevat lõpuks poiss võtnud tüdruku süle ja keerutanud temaga ringi.

Joonis 192.

Joonis 193.

Joonis 194.

Joonis 195.

Naljapolka II

Tantsuviis Laiuselt (Jõgeva rajoon)

MM ♩ = 96

Klaverile sõn. B. Kõrver

1 2 3 4

5 6 7 8

9 10 11 12

13 14 15 16

40. JOOKSUPOLKA

Segapaaritants Suure-Jaanist

Sikusarvemängija P. Parbo, Suure-Jaani khk. (Suure-Jaani rajoon) --- U: Toomi

Taktimõõt $\frac{2}{4}$.

Osavõtjaid: Vaba arv segapaare.

Algasend: Paarilised kodarjoneel kõrvuti.

Lähteasend: Paarilised võtavad valasvõtte. Välimised käed jäetakse vabalt alla.

A-osa (taktid 1—8). Alustades välimise jalaga (poiss vasakuga, tüdruk paremaga), liiguvad tantsijad kolme väikese päkkadel sooritatava ja põlvist veidi vetruva jooksusammuga mööda ringjoont vastupäeva. Takti IV osal sooritatakse välimisel jalal (poiss vasakul, tüdruk paremal) väike hüpak, tõstes seejuures sisemist jalga põlvest kõverdatult ette-üles nii, et selle säär on rööbiti tugijalaga (joonis 150). Jooksul painutatakse keha veidi ette, hüppel aga sirutatakse. Välimised käed pendeldavad liikumisel vabalt kaasa. Teise takti I osal algavad tantsijad sama liikumist sisemise jalaga (poiss paremaga, tüdruk vasakuga). Joosnud jälle kolm sammu, sooritatakse takti IV osal hüpak sisemisel jalal, kuna välimine jalg tõs-

Joonis 150.

letakse põlvest kõverdatult ette-üles. Seejärel pöörduvad paarilised kodarjoneel rinnati, võtavad sulgvõtte ja pöörlevad nelja hüpaksammuga kaks ringi päripäeva, liikudes seejuures mööda ringjoont vastupäeva edasi. Hüpakud sooritatakse kolmanda ja neljanda takti I ja III osal, pöördudes iga hüpakuga pool ringi. Pöörlemisel kallutatakse ülakeha tugijala suunas ja poiss tõstab põlve veidi väljapoole, tüdruk aga otse ette. Ulestõstetud jala säär on rööbiti tugijalaga.

Eelnenud tegevust korratakse (taktid 5—8). Viimase takti lõppedes vallandavad paarilised sulgvõtte ja jäävad kodarjoneel kõrvuti vallasvõttesse.

B-osa (taktid 9—16). Üheksanda takti I osal astub poiss vasaku jalaga rõhksammu ringi keskme suunas, jäädes harkseisu. Seejärel heidab poiss oma parema käega, mis asetseb ümber tüdruku piha, tüdruku oma vasakule küljele. Heitel viib poiss keharaskuse põlvest kõverdatud vasakule jalale. Väljaastega üheaegselt kallutatakse end veidi taha koos ülakeha samaaegse pöördega vasakule. Pööre on kooskõlas tüdruku liikumisega paremalt vasakule. Heitel on vaade suunatud tüdruku ja vasak käsi sirutatud kõrvale, et püüda sellega tüdrukut. Harkseisu jääb poiss kuni kümnenda takti lõpuni.

Tüdruk aga, alustades parema jalaga, jookseb kolme väikese sammuga poisi vasakule küljele, teeb seal üheksanda takti IV osal paremal jalal hüpaku, pöördudes seejuures pool ringi vastupäeva. Üheaegselt hüpakuga tõstab tüdruk vasaku jala põlvest kõverdatult ette, asetab parema käe poisi vasakule õlale ja viib vasaku käe hoogsalt põiki taha vasakule. Samaaegselt painutab tüdruk ülakeha veidi taha, nii et vaade on suunatud poisile (joonis 151).

Seejärel poiss, olles harkseisus, teeb rõhksammu parema jalaga ja heidab tüdruku vasaku käega oma paremale küljele, kus asetab tüdruku püüdmiseks ette parema käe.

Tüdruk aga, alustades vasaku jalaga,

Joonis 151.

läheb kolme väikese jooksusammuga oma endisele kohale, teeb kümnenda takti IV osal vasakul jalal hüpaku ja pooleringilise pöörde päripäeva ning tõstab ette põlvest kõverdatud parema jala. Nüüd pöörduvad paarilised kodarjoneel rinnati ja poiss, tuues vasaku jala parema juurde, sooritab kümnenda takti IV osal paremal jalal väikese

hüpaku. Järgnevalt võtavad paarilised sulgvõtte ja pöörlevad nelja hüpakusammuga kaks ringi päripäeva, liikudes seejuures mööda ringjoont vastupäeva edasi (taktid 11—12).

Eelnenud nelja takti (taktide 9—12) tegevust korratakse (taktid 13—16).

Märkus: Jooksupolkat tuleb tantsida hoogsalt ja uljalt.

Jooksupolka

Kandlei Kandle-Juss, Tallinn — U. Toomi

MM $\text{♩} = 80$ Klaverile sdn. B. Körver

The musical score is written for piano in 2/4 time. It consists of four systems of two staves each. The first system is marked 'A' and contains measures 1-4. The second system contains measures 5-8. The third system is marked 'B' and contains measures 9-12. The fourth system contains measures 13-16. The tempo is marked 'MM' (Moderato) with a quarter note equal to 80 beats per minute. The key signature has one flat (B-flat). The piece is for piano and is a variation of B. Körver's work.

KÖIKIDE RAHVATANTSIJATE
LÖPPLAVASTUS

8. OIGE JA VASEMBA

Sõõrtants Hara saarelt

G. Lindström, Kuusalu khk. (Loksa rajoon) — U. Toomil

Taktimõõt $2/4$.

Osavõtjaid: Vaba arv segapaare.

Algasend: Paarilised kodarjoonel kõrvuti.

Lähteasend: Paarilised asuvad ringjoonele, kõik esipoolega ringi keskme poole. Tüdruk on poisi paremal küljel. Ühendades käed rippuvalt pihkseongus, moodustatakse sõõr.

I tuur (kaks korda taktid 1—8). Alustades vasaku jalaga, liigub sõõr 16 hariliku kõnnisammuga päripäeva (taktid 1—8). Kõnnil pendeldatakse ühendatud kätega sisse- ja väljapoole: vasaku jala sammu puhul viiakse mõlemad ühendatud käed ringi keskme poole (joonis 37) ja parema jala sammu puhul väljapoole (selja taha). Kuue-teistkümnendal sammul sooritavad kõik tantsijad käsi vallandamata pooleringilise pöörde parema jala päkal paremale. Alustades tagasitulekut vasaku jalaga ning pendeldades endiselt ühendatud käsi, liigub sõõr 16 kõnnisammuga mööda ringjoont vastupäeva (teist korda taktid 1—8).

II tuur (kaks korda taktid 9—16). Eelmise tuuri kuue-teistkümnendal sammul vallandatakse käed, ja tüdrukud, tehes parema jala päkal pooleringilise pöörde vasakule, astuvad vasaku jalaga sammu põiki ringi keskme poole. Ühendades seejuures omavahel käed rippuvalt pihkseongus, moodustavad nad sisemise sõõri (joonis 38). Sõõr liigub 16 lühikese kõnnisammuga päripäeva (taktid 9—16). Seekordsel kõnnil käsi ei pendeldata. Poisid ühendavad pärast tüdrukute lahkumist omavahel käed pihkseongus ja moodustavad välimise sõõri (joonis 38). Alustades vasaku jalaga, liiguvad nad 16 lühikese kõnnisammuga ilma käsi pendeldamata endises suunas (vastupäeva) edasi. Kuue-teistkümnendal sammul sooritatakse, käsi seejuures vallandamata, pooleringiline pööre parema jala päkal, poisid vasakule ja tüdrukud paremale. Alustades vasaku jalaga, liigub poiste sõõr 14 pikema kõnnisammuga päripäeva. Tüdrukute sõõr, alustades sama (vasaku) jalaga, liigub 14 pikema kõnnisammuga vastupäeva (teist korda taktid 9—15). Neljateistkümnenda sammu lõppedes jäävad poisid paigale ja teevad kaks paigalsammu. Seejuures pöörduvad nad esipoolega ringi keskme poole ja tõstavad ühendatud käed üles väravaks. Tüdrukud taganevad, kätest

vallandumata, kahe viimase sammuga poiste käte alt läbi. Seejärel langevad poisid oma ühendatud käed tüdrukute vöökohale ja moodustavad niimoodi ahelsõõri (joonis 39).

III tuur (kaks korda taktid 1—8). Pöörduhes veidi vasakule ja alustades

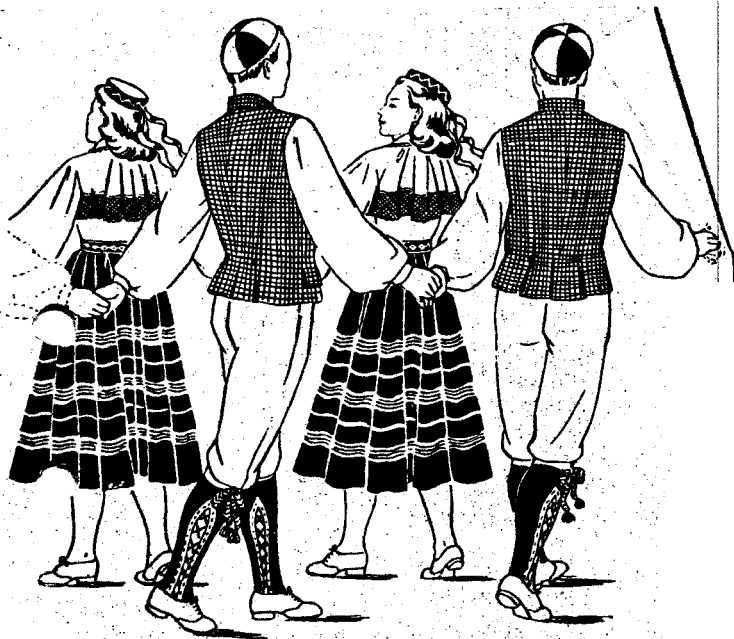
vasaku jalaga, liigub ahelsõõr 16 kõnnisammuga päripäeva (taktid 1—8). Kõnnil on kõigil ülakeha painutatud veidi paremale. Viimasel sammul sooritatakse parema jala päkal pooleringiline pööre paremale ja, alustades vasaku jalaga, tuleb ahelsõõr 16 kõnnisammuga mööda ringjoont vastupäeva tagasi (teist korda taktid 1—8). Viimasel sammul vallandatakse käed ja tüdrukud sooritavad parema jala päkal pooleringilise pöörde vasakule. Paarilised, olles nüüd ringjoonel rinnati, annavad teineteisele parema käe tereseongus.

IV tuur (kaks korda taktid 9—16). Põimumine koos käitlemisega. Kõik alustavad liikumist vasaku jalaga. Liigutakse kõnnisammudega. Poisid lähevad mööda ringjoont vastupäeva, tüdrukud päripäeva. Oma paarilisele (esimesele vastutulijale) antakse parem käsi tereseongus ja möödutakse vasakut kätt (joonis 43). Möödumine toimub kahe sammuga. Järgmisele vastutulijale antakse vasak käsi tereseongus ja möödutakse paremat kätt jne. Käteldakse seitsme tantsijaga. Seitsmendale vastutulijale antakse parem käsi ja sooritatakse paigal nelja kõnnisammuga pooleringiline pööre päripäeva (taktid 15—16). Seejärel tullakse käteldes tagasi. Tagasitulekut alustatakse vasaku jalaga ja esimesele vastutulijale antakse vasak käsi. Nüüd liiguvad poisid mööda ringjoont päripäeva, tüdrukud vastupäeva. Käteldakse samuti seitsme tantsijaga. Seitsmendaks vastutulijaks on oma paariline, kellega ühendatakse vasak käsi tereseongus ja sooritatakse kahe kõnnisammuga (takt 15) pooleringiline pööre vastupäeva. Järgnevalt vallandavad paarilised vasakud käed ja poisid teevad kahe viimase sammuga (takt 16) pooleringilise pöörde vastupäeva, kuna tüdrukud sooritavad üheaegselt sammud paigal. Tuuri lõppedes on paarilised ringjoonel kõrvuti, tüdruk poisi paremal küljel, mõlemad esipoolega ringi keskme poole. Ühendades käed rippuvalt pihkseongus, moodustatakse uuesti sõõr.

Märkus: Üaltoodud kirjeldus on tantsu rakendamise huvides ümber töötatud raamatu koostaja poolt.

Joonis 37.

Joonis 38.

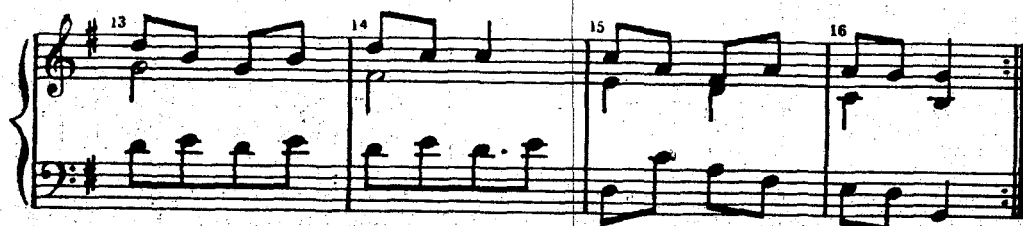
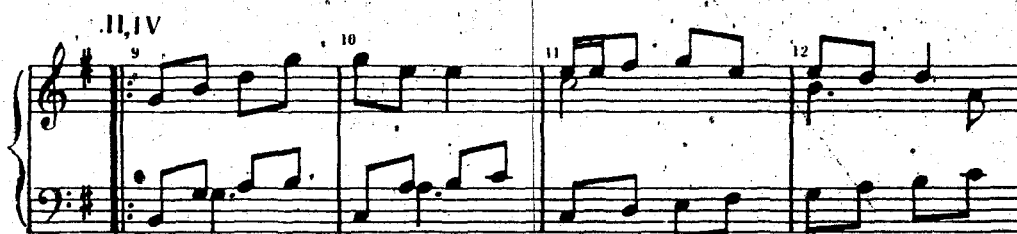
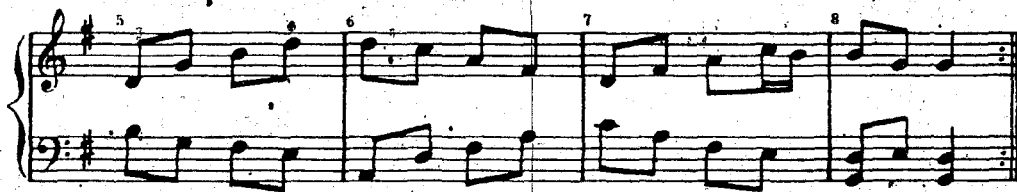
Joonis 39.

Oige ja vasemba I

Kandlel P. Piilpärk (Torupilli Peeter), Tallinn — U. Toomi

I, III MM $\text{♩} = 104$

Klaverile sdn. L. Tauts

✓ **Oige ja vasemba II**

Viiulil G. Lindström, Kuusalu khk. (Loksa rajoon) — U. Toomi

MM $\text{♩} = 112$

Klaverile sdn. L. Tauts

The musical score is written for violin and piano. It consists of four systems of music, each with a violin staff (treble clef) and a piano accompaniment staff (bass clef). The tempo is marked 'MM' (Moderato) with a quarter note equal to 112 beats per minute. The key signature is one flat (B-flat major or D minor). The score is numbered 1 through 16. The first system contains measures 1-4, the second system contains measures 5-8, the third system contains measures 9-12, and the fourth system contains measures 13-16. The piano accompaniment features a steady eighth-note pattern in the left hand and chords in the right hand. The violin part plays a melody of eighth and sixteenth notes.

Taktimõõt $\frac{3}{4}$.

li-tim-tim, aa-tam-tam.

Pou-ou-ou, pou-ou-ou.

Osavõtjaid: Vaba arv tüdrukuid (sobivaim arv 8), kellest üks on juhtantsija.

Algasend: Tantsijad seisavad tantsukohast eemal kobaras.

Lähteasend: Tantsijad asetavad oma käed pihkseongus ette vöökohale, langetavad pea rinnale ja tulevad aeglase kõnnisammudega tantsukohale (joonis 282). Jõudes ringjoonele, pööratakse esipoolega ringi keskme poole.

Tantsu eelmängu ajal võetakse üksteisel kätest kinni ja sooritatakse veerandringiline pööre vasakule.

I tuuri A-osa (taktid 1—16). Alustades vasaku jalaga, liigub sõõr kahe labajalavalsi sammuga (sammu kirjeldus lk. 20) mööda ringjoont päripäeva (taktid 1—2). Sammud sooritatakse täistallal, rõhutades iga takti I osa. Liikumine on rahulik, ilma kiikumisteta. Ulakeha on painutatud veidi parema külje suunas. Seejärel jäädakse paigale

ja, pöördues ringi keskme poole, tehakse kolmanda takti kestel kummardus (joonis 283) ja neljanda takti kestel sirutus. Samaaegselt sooritatakse labajalavalsi samme paigal. Kummarduse juures viiakse ühendatud käed sirutatult taha.

Ulalkirjeldatud tegevust korratakse veel kolm korda (taktid 5—16).

I tuuri B-osa (taktid 1—8). Juhtantsija ja viimiktantsija vallandavad omavahel ühendatud käed ja asetavad need puusale. Pöördues vasakule ja liikudes labajalavalsi sammudega vastupäeva veab juhtantsija enda järel tuleva rongi kaheksa takti kestel endisele kohale äraspidiseks sõõriks.

Selle liikumise juures laulavad tantsijad muusikale kaasa kirjelduse algul antud sõnade järgi (taktid 1—8). Kaheksanda takti lõppedes ühendab juhtantsija oma vasaku käe pihkseongus viimiktantsijaga.

II tuuri A-osa (taktid 9—16 ja 1—8). Äraspidine sõõr liigub 16 takti kestel labajalavalsi sammudega mööda ring-

joont vastupäeva ja kummardub välja poole (analoogiline tegevus I tuuri A-osa) (joonis 284).

II tuuri B-osa (taktid 9—16). Juhtantsija ja viimiktantsija vallandavad omavahel ühendatud käed ja asetavad need puusale. Pöördues paremale ja liikudes labajalavalsi sammudega päripäeva, veab juhtantsija enda järel tulevat rongi kaheksa takti kestel endisele kohale äraspidiseks sõõriks.

Selle liikumise juures laulavad tantsijad jälle muusikale kaasa kirjelduse

algul antud sõnade järgi (taktid 9—16). 16. takti lõppedes ühendab juhtantsija oma vasaku käe viimiktantsijaga.

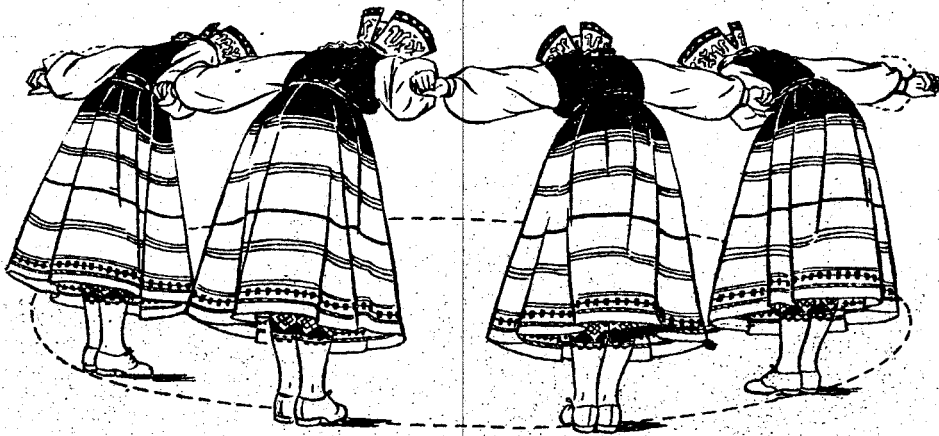
III tuur (taktid 1—16). Sama, mis I tuuri A-osa. Viimase takti lõppedes ei tõuse tantsijad kohe, vaid jäävad mõneks sekundiks kummargile (joonis 283) ja alles pärast muusika lõppemist tõusevad aeglaselt püsti.

Vallandades käed ja asetades need pihkseongus ette vöökohale ning langetades pea rinnale, lahkutakse aeglaste kõnnisammudega tantsukohalt (joonis 282).

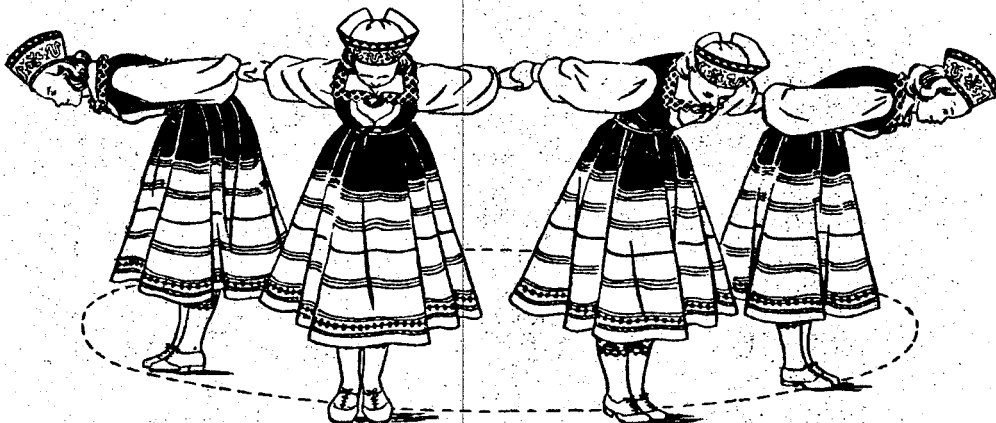
Märkus: Tantsuandja seletusel pidavat tants kujutama targa (nõla) tegevust, kuid hillisemad järelkorjandused ja uurimused (R. Viidalepp) on selgitanud, et tants kujutab ainult „Targa“ nimelises talus pahmase tallamist (rehepeksmist).

Joonis 282.

Joonis 283.

Joonis 284.

Targa rehealune

Laulis L. Väärtnõu, Muhu khk. (Orissaare rajoon) — U. Toomi

MM $\text{♩} = 88$

Klaverile sdn. E. Aarne

The musical score is written for piano in 4/4 time, featuring a melody in the right hand and a supporting bass line in the left hand. The key signature has one flat (B-flat). The score is divided into four systems, each containing four measures. Measure numbers 1 through 16 are indicated above the notes. The first system (measures 1-4) begins with a mezzo-piano (*mp*) dynamic. The second system (measures 5-8) continues the melody. The third system (measures 9-12) starts with a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The fourth system (measures 13-16) concludes the piece with a final cadence in measure 16. The notation includes various chords, eighth notes, and quarter notes, with some measures featuring triplets or slurs.

84. Krossamees.

Pühalepa.

P a a r t a n t s r i n g i s . Paarilised seisavad kodarjoonel kõrvuti, nägudega vastupäeva, tüdruk poisi paremal pool. Poisi parem käsi on ümber tüdruku piha, tüdruku vasak poisi paremal õlal. Väliskäed, ühendatud ristpihkseonguga, hoitakse ees õlakõrgusel.

A₁.1-8. Paarid liiguvad, alustades välisjalgadega, põlvetoetussammudega ringis vastupäeva, iga takti kolmandal osal madalat hüpet tehes (vt. märkusi).

A₂.1-8. Nagu A₁. 1-8, ainult viimasel (8.) taktil pöörduvad paarilised 2-he rõhulise sammuga vastakuti, samaaegselt mõlemad käsi nii ühendades, et poiss oma paremaga viib tüdruku vasaku kae tüdruku vasakule puusale ja vasakuga tüdruku parema kae oma vasakule puusale.

P a a r t a n t s . Paarilised seisavad kodarjoonel nägudega vastakuti, poisid seljaga ringi sisepoole. Poiss sasib oma parema käega tüdruku selja pealt riidetest kinni, tüdruku vasak käsi toetub poisi paremale õlele. Väliskäed ühendatakse peopesadega vastakuti ja hoitakse sirgelt langes ülespoole.

Pöörlemine krossamehe-sammudega päripäeva, suures ringis liikudes vastupäeva.

Krossamehe-sammud tehakse järgmiselt: esimesel taktiosal paarilised viivad madale hüppega parema jala poolparemale ette ja vasaku jala poolvasakule teha.

Teisel taktiosal tuuakse jalad samasuguse hüppega teineteisele ligemale (mitte täiesti kokku), tehes samal ajal pöörde päripäeva, nii et jäädakse näoga vastupidisesse suunda.

Kolmandal taktiosal seistakse paigal.

Teisel taktil toimub samasugune tegevus kui esimesel, ainult viiakse ette vasak jalg ja taha parem, ja nõnda vahelduvalt edasi.

Pöörlemine toimub hoogsalt ja pideva liikumisega (sujuvalt). Kui hoog peal, võib igal taktil pöörelda rohkem kui pool ringi. Tantsu tantsitud talgutel, pulmades jne..

"Krossamehe" kohta öeldud vanasti: "See tants nalja ei mõista, peavad ikka kerged jaled olema, kes seda tantsib". Tantsu tantsitud nii hoogsalt, et pillimehed "mänginud silmad peast välja. Selle tantsuga igaüks hakkama ei saanudki".

Tüdrukuid kutsutud tantsima nii, et poisid kummardanud tüdrukute ees, tüdrukud tõusnud püsti, "poisid hakanud kiüntega tüdrukute seljast kinni ja läinud kohe tantsuks lahti". Kui ära väsitud, mindud murka puhkema.

Märkus: Saateks võib tarvitada "Hiiu valsi" (nr.80) viisi.

Pühalepa.- H. Seren <tantsijad: Oskar Kleas, 44 a. ja Gustav Kütt, 74 a., Pühalepa v., Paluküla, Küti t. (1943). Uleskirjutamisel abistanud prof. A. Vedro ja mag. E. Päss.

osal astutakse madalalt keunis pikk samm ettepoole. Teisel taktiosal tuuakse teine jalg suureneva põlvkõverdu-
suga ja tõstega ettepoole, esimesest jalast mööda, saavu-
tades kõrgpunkti (põlv umbes täisnurga all ees). kolman-
dal taktiosal, nii ühtlasi tehakse tugijalal madal libi-
sev hüpe ettepoole. Järgmine samm alustatakse teise ja-
laga. Kogu selle tegevuse jooksul hoitakse ka tugijalg
põlvest veidi kõverdatud (selleks, et ära hoida üles-alla
vetrumist) ja keharaskus viiakse tublisti tahapoole. Nii
A- kui B-osa tantsitakse hoovalt, kuid sufuvalt, hüpped
tehakse madalalt, mööda maad libistades.

81. H i i u v a l s s .

Suuremõisa.

2 a a r t a n t s .
A 1-16 PÕLVETÖSTE SAMM KÕRGE

Paarilised seisavad nägudega
vastakuti. Poiss hoiab oma va-
saku käega tüdruku paremat

kätt (peopesad vastakuti). Tüdruku vasak käsi on poisi
paremal õlal, kuna poisi parem käsi on viidud tüdruku
vasaku kaenla alt läbi tüdruku vasakule õlale (selja-
poolt). Paarilised püüavad üksteisest kaugemale hoida.
"Kes seisab sirgem, kes kõveram", ütleb Joh. Rool.

317-32. Pöörlemine päripäeva. Poiss pöörleb hariliku valse sam-
mudega, kuid päkkadel, varvastele tõusmata, ning veidi
kiiremini kui harilik valse. Tüdruk pöörleb hüpaksammu-
dega, jalgu kergelt harkis hoides. Pöörlemisel paarili-
sed kõigutavad ühendatud väliskäsi tantsu rütmis üles-
alla. Vahepeal, kui tuju tuleb, lüüakse mõned rõhksam-
mud poisi, vahel ka tüdruku poolt ning läheb vanaviisi
edasi. Pöörlemist algab poiss parema, tüdruk vasaku ja-
lega.

"Kui ära väsitud, siis kas mindud nurka puhkama või jalu-
tatud niisama teiste seas ringi". Jalutamine toimub ha-
riliku käiguga (käigusammud), tüdruk poisi paremal pool
hoiab oma vasaku käega poisi parema kae alt kinni. Väli-
mised käed on vabad. "Kui jälle tuju tulnud, haaratud
tüdruku ümbert kinni ja läinud keerutamiseks lahti", üt-
les Joh. Rool. "Ega sääli pole kedagi, rahi ike edasi,
niipalju kui jalad võtavad", öeldud vanasti selle tantsu
kohta.

Märkus: Kui tantsitakse ringis, siis on seal liikumine vas-
tupäeva. Seda tantsu on tantsitud ka nõnda, et mõlemad
paarilised on hüpenud. Tantsu on tantsitud telgutel, pi-
dudel, pulmades jne., kui "aru" peas olnud. Saateks
võib mängida "Hiu valssi" (nr.80) vms.

H.S.

Suuremõisa v. - H. Seren - Tantsijad Marie Holmberg, 61 a.,
ja Joh. Rool, 67 a., Kõrgesaare v., Jõeranna k., Rooli talu
(1943). Uleskirjutamisel abistanud prof. A. Vedro ja mag. E.
Päss.

82. H i i u v a l s s .

Pühalepa.

P a a r t a n t s r i n g i s . Paarilised seisavad kodar-
joonel kõrvuti, nägudega
KAEVANE päripäeva, tüdruk poisi pa-
remal pool. (Poisi parem käsi on ümber tüdruku piha, tüd-
ruku vasem käsi on poisi paremal õlal.) Välimised käed
on vabad.

A₁. 1-8. Paarid liiguvad, alustades sisejalgedega, lühikeste
käigusammudega ringis päripäeva. Jalg asetatakse
täiele tallele, muusika rütmis põlvist veidi vetru-
des.

A₂. 1-8. Nagu A₁.1-8, kuid 8-dal taktil pöörduvad paarilised
vastakuti (kahe rõhulise sammuga) ja võtavad valsi-
võtte.

B₁. 1-8. Pöörlemine päripäeva hariliku (valsisammudega) kuid
palju kiiremas tempos. "Tantsiti tihesti, tihesti",
ütles G. Kütt.

B₂. 1-8. Nagu B₁.1-8, ainult 8-dal taktil enam pööret ei teh-
ta, vaid võetakse tantsuvõtte nagu tantsu algul. Kui
aga tantsu ei korrata, jäädakse seisma ilma võtteta
kodarjoonele kõrvuti.

Märkusi: Üleminekud teha sujuvalt, pöörlemine hoogsalt, kõik
vetruvalt ja toredalt. Tantsu kohta on öeldud: "Valts,
valts, ega valts pole väevategija". Tantsu on tantsi-
tud torupilli saatel. Saateks võib kasutada "Hiu valsi"
(nr.80) viisi.

H.S.

Pühalepa v. - H. Seren < tantsija Gustav Kütt, 47 a., Püha-
lepa v., Paluküla, Küti talu (1943). Uleskirjutemist abista-
nud prof. A. Vedro ja mag. E. Päss.

do. Hiiluvallse.

Paartants ringis. Paarilised seisavad kodarjoneel kõrvuti, nägudega vastupäeva, tüdruk poisi paremal pool. Poisi parem käsi on ümber tüdruku piha, tüdruku vasak poisi paremal õlal. Väliskäed, ühendatud ristpihkseonguga, hoitakse ees õlakõrgusel.

A₁.1-8. Paarid liiguvad, alustades välisjalgadega, põlvetõstesammudega ringis vastupäeva, iga takti kolmandal osal madalat hüpet tehes (vt. märkusi). 1-4 EDASI 5-8 RINGI

A₂.1-8. Nagu A₁. 1-8, ainult viimasel (8.) taktil pöörduvad paarilised 2-he rõhulise sammuga vastakuti, samaaegselt mõlemad käsi nii ühendades, et poiss oma paremaga viib tüdruku vasaku kää tüdruku vasakule puusale ja vasakuga tüdruku parema kää oma vasakule puusale.

.1-8. Pöörlemine päripäeva järgmiste sammudega: Esimese takti esimesel osal hüpatakse harki, kuid nõnda, et vasak jalg on veidi eespool ning parem tagapool; takti teisel osal hüpatakse jalad kokku, kuna kolmandal osal tehakse paus. Järgmisel taktil hüpatakse harki parem jalg eespool ja vasak tagapool, teisel osal jalad kokku ja kolmandal osal paus, ja nõnda vahelduvalt edasi. Neljanda ja kaheksanda takti kolmandal osal teeb poiss mõlema jalaga 2 rõhulist lööki maha, kuna tüdruk püüab paigal.

B₂.1-8. Nagu B₁. 1-8, ainult kaheksanda takti kolmandal osal poiss ei tee enam mõlema jalaga kaht rõhulist lööki, vaid 2 rõhutatud sammu kohal, paarilised samaaegselt võtet vallandades ja väljapoole pöörduades. Kui tantsu ei korrata, jäädakse seisma ilma võtteta kodarjoneele kõrvuti, nägudega vastupäeva; kordamise puhul aga võetakse otsekohe tantsuvõtte, nagu tantsu algul.

B-osas poornemine on ühtlane ja toimub kas kohal või suures ringis vastupäeva liikudes. Rõhulisi lööke tehes hüppavad poisid, kooshoitud jalgu veidi tahapoole üles viies, igakord 2 korda üles, vastavalt 2 korda jalgu tugeva löögiga maha lüües. Kuna löökiä tegemiseks on aega ainult 1 takti-osa (takti 3-mas osa), siis tuleb löögid teha võrdlemisi kiirelt. Kogu tantsu tantsitakse hoogsalt ja veidi viigurdavalt.

Tantsu alustamiseks võib kasutada ka n.n. "kutset", mis toimub nõnda, et poisid liiguvad väikeses rühmas üle tantsupõranda tüdrukute juurde, löövad jalaga vastu maad ja tõmbavad tüdrukid tantsima, moodustades ringi. Kõik see tegevus toimub põlvetõstesammudega. Üle põranda liikudes teevad poisid kätega "pükse kergitavaid" liigutusi.

H.S.

Tants on pärit Hiiumaalt, üles kirjutanud U. Toomi. Siin kirjeldanud H. Seren enda mälestuse järgi.

Musical score for Hiiu valts II, measures 1-16. The score is written for piano in 3/4 time, key of D major. It consists of four systems of two staves each. The first system (measures 1-4) is marked 'A'. The second system (measures 5-8) continues the melody. The third system (measures 9-12) is marked 'B'. The fourth system (measures 13-16) concludes the piece. The melody is primarily in the right hand, with a supporting bass line in the left hand.

Hiiu valts II

Viulil E. Vildik, Pühalepa khk. (Hiiumaa rajoon) -- U. Toom.

Musical score for Hiiu valts II, measures 17-24. The score is written for piano in 3/4 time, key of D major. It consists of three systems of two staves each. The tempo is marked 'MM' (Moderato) with a quarter note equal to 176 beats per minute. The key signature is D major (two sharps). The score includes trills (tr.) in the right hand. The melody continues from the previous section, with a supporting bass line in the left hand.

MM ♩ = umbes 200

Klaverile sdn. B. Körver

Taktimõõt $\frac{3}{4}$.

Osavõtjald: Vaba arv segapaare.

Algasend: Paarilised kodarjoonel kõrvuti.

Lähteasend: Paarilised pöörduvad kodarjoonel rinnati ja võtavad sulgvõtte.

I tuuri A-osa (taktid 1—8). Alustades välimise jalaga, tantsivad paarid kaheksa takti labajalavalsi (labajalavalsi sammuga kirjeldus lk. 20). Iga takti alustab poiss rõhksammuga. Taktil kestel pöördutakse pool ringi päripäeva, liikudes seejuures mööda ringjoont vastupäeva. Kaheksanda taktil lõppedes jäävad paarilised võtet vallandamata kodarjoonel rinnati, poiss seljaga ringi keskme poole.

I tuuri B-osa (taktid 9—16). Alustades välimise jalaga, sooritavad paarilised ühe labajalavalsi sammuga kõrvale (mööda ringjoont vastupäeva) (takt 9), ja teise sammuga sisemise jalaga alustades tagasi (mööda ringjoont päripäeva) (takt 10). Seejärel vallandavad paarilised sulgvõtte ja ühendavad välimised käed (poiss vasaku, tüdruk parema) pihkseongus pea kõrgusel, sisemised aga asetavad puusale. Nüüd pöördub tüdruk ülestõstetud käte all kahe labajalavalsi sammuga paigal (taktid 11—12) ühe ringi päripäeva (joonis 174). Samal ajal teeb poiss kaks labajalavalsi sammu paigal. Järgnevalt võetakse jälle sulgvõtte ja paarilised kordavad taktide 9—10 tegevust (taktid 13—14). Seejärel vallandatakse sulgvõtte ja ühendatakse sisemised käed pea kõrgusel, kuna välimised asetatakse puusale. Nüüd pöördub poiss omakorda kahe labajalavalsi sammuga ülestõstetud käte all ühe ringi päripäeva (taktid 15—16). Tüdruk aga sooritab labajalavalsi samme paigal. Viimasel taktil teeb poiss pöördumise ajal kaks rõhksammu ja paarilised, olles taktil lõppedes kodarjoonel rinnati, võtavad sulgvõtte.

II tuuri A-osa (taktid 17—24). Sama, mis I tuuri A-osa. Osa lõppedes jäävad paarilised kodarjoonel sulgvõttesse.

II tuuri B-osa (taktid 25—32). Esimese kahe taktil (taktid 25—26) tegevus on sama, mis oli I tuuri B-osa 9—10 taktil. Seejärel vallandatakse sulgvõtte ja, asetades käed puusale, pöördub kumbki paariline kahe labajalavalsi sammuga paigal ühe ringi päripäeva (taktid 27—28). Järgnevalt võetakse jälle sulgvõtte ja korratakse labajalavalsi sammudega külgsuunas liikumist nagu B-osa esimese kahe taktil kestel (taktid 29—30).

Vallandades uuesti käed ning asetades need puusale, pöördub kumbki paariline kahe labajalavalsi sammuga paigal ühe ringi vastupäeva (taktid 31—32). Viimasel taktil teeb poiss pöördumise ajal kaks rõhksammu ja paarilised, olles taktil lõppedes kodarjoonel rinnati, võtavad sulgvõtte.

III tuuri A-osa (taktid 33—40). Sama, mis I tuuri A-osa. Osa lõppedes jääakse kodarjoonel sulgvõttesse.

III tuuri B-osa (taktid 41—48). Esimese kahe taktil (taktid 41—42) tegevus on sama, mis oli I tuuri B-osa

9—10 taktil. Järgneva kahe taktil (taktid 43—44) kestel paarilised pöörduvad paigal kahe labajalavalsi sammuga ühe ringi päripäeva.

Eelnenud nelja taktil (taktid 41—44) tegevust korratakse, kuid nüüd pöördutakse kahe labajalavalsi sammuga üks ring vastupäeva. Viimasel taktil teeb poiss pöördumise ajal kaks rõhksammu ja paarilised, olles kodarjoonel rinnati, jäävad sulgvõttesse.

IV tuuri A-osa (taktid 49—56). Sama, mis I tuuri A-osa. Osa lõppedes jääakse kodarjoonel sulgvõttesse.

IV tuuri B-osa (taktid 57—64). Korratakse jälle sama tegevust, mis oli I tuuri B-osa alguses (taktid 57—58). Seejärel libistab poiss oma käed tüdruku seljalt (sulgvõttest) tema puusadele ja, haarates sealt tugevasti kinni, tõstab tüdruku üles oma rinna vastu. Uheaegselt tõstega pöördub poiss paigal kahe labajalavalsi sammuga pool ringi vastupäeva (taktid 59—60) ja asetab tüdruku 60. taktil algul enda ette seljaga ringi keskme poole. Seejärel jätkavad mõlemad labajalavalsi sammuga kuni taktil lõpuni.

Järgnevalt korratakse sulgvõttes külgliikumisi (taktid 61—62) ja poiss tõstab uuesti tüdruku üles, pöördudes temaga veel pool ringi vastupäeva (taktid 63—64). Asetanud tüdruku oma esialgsele kohale, teeb poiss viimasel taktil kaks rõhksammu paigal.

Märkus: Tõstmise kergendamiseks sooritab tüdruk ummisjalu hüppe üles ja toetab pöördumise ajal sirged käed poisi õlgadele.

Joonis 174.

41. JÄMAJA LABAJALG

Segapaaristants Saaremaalt

Tallinna Võimlemisinstituut (1930. a.) — U. Toomi

Taktimõõt $\frac{3}{4}$.

Osavõtjaid: Vaba arv segapaare.

Algasend: Paarilised kodarjoonel kõrvuti.

Lähteasend: Paarilised võtavad valasvõtte, välimised käed vabalt all.

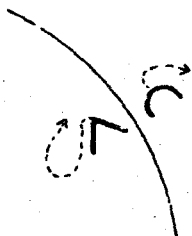

Joonis 152.

I tuuri A-osa (taktid 1—8). Esimese takti I osal astuvad paarilised vasaku jalaga sammu ette. Takti II ja III osal kestel sooritatakse parema jalaga luiskheide ette-vasakule (joonis 152). Samaaegselt kallutatakse ülakeha paremale ja vetrutakse tugijala põlvest alla-üles. Luiskheite ajal toetutakse tugijalal tal lalle („labajalale“) ega tõusta varvasseisu või päkale. Teisel taktil astutakse parema jalaga samm ette ja tehakse vasaku jalaga luiskheide ette-paremale. Uheaegselt kallutatakse ülakeha vasakule. Kirjeldatud tegevust korratakse kuni kaheksanda takteni (taktid 1—7). Kaheksanda takti I osal pöörduvad paarilised kodarjoonel rinnati, võtavad sulgvõtte ja teevad takti I osal parema jalaga ning II osal vasaku jalaga rõhk-sammu paigal. Takti III osal seistakse tegevusest.

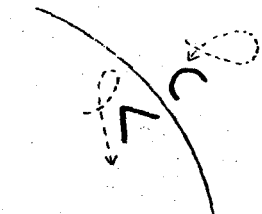
Luiskammudega edasiliikumisel pendeldavad paariliste välimised käed vabalt kaasa. Käte liikumine toimub järgmiselt: parema jalaga luisk-sammu sooritades (paaritu-arvulistel taktidel) „joonistab“ poiss vasaku käega oma kõrval suure ringi päripäeva. Tüdruk teeb samal ajal parema käega väikese ringi päripäeva ees vöökohta kõrgusel

(joonis 153). Vasaku jalaga luiskammu sooritades aga teeb poiss vasaku käega ees vöökohta kõrgusel väikese ringi vastupäeva. Tüdruk teeb samaaegselt

Joonis 153.

kõrval parema käega suure ringi vastupäeva (joonis 154). Paariliste käte liikumine kujutab number „8“, mille ülemine ring tehakse ees vöökohtal, alumine ring aga kõrval.

Joonis 154.

I tuuri B-osa (teist korda taktid 1—8). Alustades välimise jalaga, tantsitakse seitse takti labajalavalssi (labajalavalssi sammu kirjeldus lk. 20). Tantsides rõhutatakse iga takti I osa ja pööratakse takti jooksul pool ringi päripäeva, liikudes seejuures mööda ringjoont vastupäeva. Labajalavalssi tantsitakse kogu tallal, jalgu põlvist veidi kõverdades. Tantsimisel tuleb hoiduda kiikumisest alla-üles ja igasugustest painutustest külgedele.

Kaheksanda takti I ja II osa kestel teevad paarilised kaks rõhksammu (poiss parema ja vasaku, tüdruk vasaku ja parema jalaga) ning asuvad A-osa lähteasendisse. Selleks vallandatakse sulgvõtte ja poiss, jättes oma parema käe tüdrukule ümber päha, heidab ta hoogsalt oma paremale küljele.

II tuuri A-osa (taktid 9—16). Sama, mis I tuuri A-osa. Viimase takti

(takt 16) kestel pöörduvad paarilised kodarjoonel rinnati, teevad kaks rõhksammu paigal ja ühendavad sisemised käed rippuvalt pihkseongus.

II tuuri B-osa (teist korda taktid 9—16). Astudes üheksanda takti I osal välimise jalaga sammu kõrvale, viiakse takti II ja III osa kestel sisemine jalg luiskheitega ette väliskülje suunas. Samaaegselt pööratakse ülakeha kaasa heitejalale ja viiakse ühendatud käed ette kuni õlajoone kõrguseni. Järgmisel taktil (takt 10) astutakse sisemise jalaga samm kõrvale ja sooritatakse välimise jalaga luiskheide sisekülje suunas. Samaaegselt langetatakse ühendatud käed ja viiakse need alt taha-üles kuni õlajoone kõrguseni. 11. takti I osal astutakse uuesti välimise jalaga samm kõrvale, viiakse ühendatud käed alt sirgena ette-üles, kus nad vallandatakse ja pööratakse tugijalal terve ring väljapoole (poiss vasakul jalal vastupäeva, tüdruk paremal jalal päripäeva) (joonis 155). Teist jalga hoitakse pöörde juures õhus ja asetatakse 12. takti I osal rõhutatult tugijala kõrvale maha. Vallandatud käed viiakse kaares ülalt alla (joonis 155). Pöörde lõppedes on käed all ja paarilised ühendavad need rippuvalt pihkseongus. 12. takti II ja III osa kestel seisavad paarilised tegevuseta.

Eelnenud nelja takti (taktid 9—12) tegevust korratakse (taktid 13—16), kuid selle erinevusega, et viimasel taktil teevad paarilised kaks rõhksammu paigal ja asuvad tantsu lähteasendisse.

III tuuri A-osa (taktid 17—24). Sama, mis I tuuri A-osa. Viimase takti (takt 24) kestel pöörduvad paarilised kodarjoonel rinnati, võtavad sulgvõtte ja teevad takti I osal parema jalaga, takti II osal vasaku jalaga rõhksammu paigal. Takti III osal seistakse tegevuseta.

III tuuri B-osa (teist korda taktid 17—24). Koputussamm. Alustades välimise jalaga (poiss vasakuga, tüdruk paremaga) tantsitakse seitse takti labajalavalssi koputussammuga. Iga takti kestel pööratakse pool ringi päripäeva, liikudes seejuures mööda ringjoont vastupäeva. Poiss, astudes 17. takti I osal vasaku jalaga sammu, pöördub selle päkal päripäeva ja koputab parema jala kinga ninaga vasaku jala kannaga taga takti II ja III osa kestel

Joonis 155.

Joonis 156.

kaks korda vastu pörandat. Koputamisel laskub poiss vasakust põlvest ja hoiab paremat põlve külgsuunas nii, et see moodustab tugijalaga ligikaudu 90°-se nurga (joonis 156). Poisi koputuse ajal pöördub tüdruk pool ringi tavaliste labajalavalsi sammudega. Järgmisel taktil (takt 18) kordab tüdruk sama, mida poiss tegi eelmisel taktil, s. o. pöördub vasaku jala päkal ja koputab parema jala kinga ninaga vasaku jala kanna sisekülje kohal kaks korda vastu pörandat. Koputuse juures on tüdruku põlv rööbiti tugijala põlvega. Samal ajal pöördub poiss labajalavalsi sammudega pool ringi päripäeva. Ulal kirjeldatud kahe takti (taktid 17–18) tegevust korralakse veel kolm korda (taktid 19–24). Viimasel taktil tüdruk enam ei koputa. Paarilised teevad kaks rõhksammu ja asuvad tantsu lähteasendisse.

IV tuuri A-osa (taktid 25–32). Sama, mis I tuuri A-osa. Viimasel taktil sooritatakse jälle kaks rõhksammu ja tüdruk teeb seejuures paigal pooleingilise

Joonis 157.

pöörde vasakule, nii et paarilised jäävad kodarjoonele kõrvuti, paremad küljed vastamisi (poisid on esipoolega vastupäeva, tüdrukud päripäeva). Käed ühendatakse pihkseongus nii, et poisi parem käsi koos tüdruku vasakuga toetub tüdruku vasakule puusale. Poisi vasak käsi koos tüdruku paremaga aga poisi vasakule puusale (joonis 157).

IV tuuri B-osa (teist korda taktid 25—32). „Veski“. Alustades vasaku jalaga ja painutades ülakeha veidi vasakule, kusjuures vaade on suunatud teineteisele, pöörlevad paarilised seitsme labajalavalsi sammuga neli ringi päri-

päeva. Pöörlemisel rõhutatakse iga takti I osa ja pöördutakse takti kestel pool ringi. Tantsimisel on ülakeha painutatud veidi vasakule ja vaade suunatud teineteisele. Viimasel taktil valandatakse võte ja, tehes kaks rõhk-sammu, asutakse jälle tantsu lähteasendisse.

Märkus: Tantsu lõpetamisel (alates 29. taktist) muusika kord-korralt kiireneb. Vastavalt sellele pöörlevad ka tantsijad tervel tallal sooritataivate labajalavalsi sammudega kiiremini.

Tantsuesitaja andmetel olevat Jämaja labajalga tantsinud Saaremaal 1900. a. Jämaja mõisa sepp Baste-Jaak.

Labajalg viiulile IV

Tantsuviis Ruhnu saarelt (Pärnu rajoon) — E. Klein

Klaverile sdn. H. Kõrvits

MM ♩ = umbes 180

The musical score is written for violin and piano. It consists of 16 measures, numbered 1 through 16. The key signature is one sharp (F#), and the time signature is 2/4. The tempo is marked 'MM' (Moderato) with a note value of approximately 180 beats per minute. The score is divided into four systems, each containing two staves (violin and piano). The violin part features a melodic line with various rhythmic values, including eighth and sixteenth notes, and rests. The piano part provides harmonic support with chords and single notes. The piece concludes with a double bar line at measure 16.